

VU Research Portal

Voldoende, maar mag het nog iets beter? Afgestudeerden in de sociale wetenschappen aan de VU. Wie zij zijn, wat zij vinden van hun opleiding en wat ze ermee kunnen ze op de arbeidsmarkt.

van der Veer, C.G.; Higler, H.

2010

document version

Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

van der Veer, C. G., & Higler, H. (2010). *Voldoende, maar mag het nog iets beter? Afgestudeerden in de sociale wetenschappen aan de VU. Wie zij zijn, wat zij vinden van hun opleiding en wat ze ermee kunnen ze op de arbeidsmarkt*. Vrije Universiteit Amsterdam: Faculteit der Sociale Wetenschappen.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

vuresearchportal.ub@vu.nl

Voldoende, maar mag het nog iets beter?

Afgestudeerden in de sociale wetenschappen
aan de VU. Wie zij zijn, wat zij vinden van hun
opleiding en wat ze ermee kunnen ze op de
arbeidsmarkt

Kees van der Veer & Laurens Higler

7-6-2010

©2010 Kees van der Veer/ Laurens Higler

In opdracht van de Faculteit der Sociale Wetenschappen, *Vrije Universiteit* Amsterdam
Afdeling Methoden en Technieken van Sociaal Wetenschappelijk Onderzoek
De Boelelaan 1081, 1081 HV Amsterdam. Tel. +31 (0)20 5986866. E-mail: cg.vanderveer@fsw.vu.nl.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande toestemming van de rechthebbende(n).

INHOUDSOPGAVE

Lijst van tabellen.....	V
Managementsamenvatting.....	VII
Woord vooraf	XI
Inleiding	XIII
1. Het onderzoek.....	17
1.1 De onderzoekspopulatie	17
1.2 Representativiteit van de steekproef	17
1.3 De onderzoeksvragen en de opzet van de vragenlijst.....	19
1.4 Verloop van de dataverzameling.....	19
1.5 Opzet van de analyse	20
2. Wie zijn de FSW-alumni?	21
2.1 Waar wonen FSW Alumni?	22
2.2 Zijn sociale wetenschappen 'vrouwenstudies'?	22
2.3 Hoe lang doen FSW'ers over hun studie?	22
2.4 Welke doorstroom vindt er plaats binnen de VU?	24
2.5 Welke vooropleiding hebben FSW ALUMNI doorlopen?.....	24
2.6 Populariteit van opleidingen door de jaren	25
2.7 Wat doen afgestudeerde FSW-ers nu?	26
3. Aan 't werk?	29
4. Werken na afstuderen: De eerste functie	31
4.1 werken 'op niveau' in de eerste functie	31
4.2 Welke ervaringen achten alumni van belang bij de eerste functie?	31
4.3 Hoe vonden afgestudeerden hun eerste functie?	33
4.4 In welke sectoren komen alumni in hun eerste functie terecht?	34
4.5 Hoe ziet de eerste functie van afgestudeerden er uit?	35
5. De huidige functie van FSW-alumni	37
5.1 Werken op 'niveau' in de huidige studie	37
5.2 In welke sectoren komen afgestudeerden (in huidige functie) terecht?	38
5.3 Hoe ziet de aard van de huidige functie van FSW-alumni eruit?	39
5.4 Onder welke voorwaarden werken FSW'ers?.....	40
5.5 Als alumni van functie veranderen, blijven ze dan in hetzelfde type functie en in dezelfde sector werkzaam?.....	42
6. Hoe kijken afgestudeerden terug op hun opleiding?.....	45
6.1 rapportcijfer voor verschillende elementen van de opleiding.....	45
6.2 rapportcijfers door de jaren heen.	46
6.3 Wat hebben de alumni het meest gemist tijdens hun studie?	47
6.4 Welke opleidingsonderdelen spelen de belangrijkste rol in de loopbaan?	49
6.5 Welke opleidingsonderdelen zijn het beste bijgebleven?	51
7. Uitwisselingsstudenten en de VU	53
8. Contact VU met haar alumni	55
8.1 Uit het oog uit het hart? Met wie voelen VU alumni zich het meest verbonden?	55
8.2 Verder contact met de VU	55
9. Aanknopingspunten voor facultair beleid	57
9.1 Beperkingen van het onderzoek	57
9.2 Afgestudeerden in de sociaal-culturele wetenschappen	58
9.3 Waar afgestudeerden terechtkomen	58

9.4	Hoe alumni terugkijken op de opleiding.....	59
9.5	Hoe de faculteit in contact kan blijven met afgestudeerden.....	60
9.6	Aanbevelingen voor bijstellingen	60
9.7	Conclusie	61
Literatuur		63
Bijlage I Vragenlijst afgestudeerden van de faculteit FSW (01/2005 t/m 09/2009).....		65
	Achtergrondgegevens (deel 1)	65
	Algemeen (deel 2).....	66
	Loopbaan (deel 3)	68
	Eerste functie (deel 4)	69
	Huidige functie (deel 5).....	71
	Studiebeoordeling (deel 6).....	73
	Contact VU (deel 7)	75
	Afsluiting (deel 8).....	75
Eindnoten.....		77

LIJST VAN TABELLEN

Tabel 1-2.1: Gegevens alumni-bestand FSW en steekproef, alleen master-alumni	18
Tabel 1-2.2: Gegevens alumni-bestand FSW en steekproef, alle alumni.....	18
Tabel 1-4: Verloop van de dataverzameling	20
Tabel 2-1: Aantal afgestudeerde vrouwen en mannen per studierichting	22
Tabel 2-2: Leeftijd op moment van afstuderen.	23
Tabel 2-3: Gemiddelde studieduur voltijdstudenten per opleiding.....	23
Tabel 2-4: Doorstroom bachelorstudenten naar masterstudenten, gebaseerd op gegevens van FSW.....	24
Tabel 2-6.1: Aantal respondenten per studierichting en per cohort.....	26
Tabel 2-6.2: Afgestudeerden verdeeld in vol- en deeltijd en per cohort.....	26
Tabel 2-7: Huidige arbeidsmarktpositie van FSW-alumni	27
Tabel 3: Zoekt u momenteel betaald werk?	29
Tabel 4-1: Diploma-vereisten bij de eerste functie	31
Tabel 4-2: Belangrijke ervaringen voor het verkrijgen van eerste functie	32
Tabel 4-3: Via welk kanaal heeft u uw eerste functie gevonden?	33
Tabel 4-4: Sector van eerste functie.....	35
Tabel 4-5: Aard van de eerste functie.....	36
Tabel 5: Mate van tevredenheid met huidige functie.....	37
Tabel 5-1: Diploma-vereisten huidige functie (meerdere antwoorden waren mogelijk)	38
Tabel 5-2: Sector van huidige functie	39
Tabel 5-3: Aard van de huidige functie.....	40
Tabel 5-4.1: Werktijdfactor van afgestudeerde FSW-ers in 2009	40
Tabel 5-4.2: Gemiddeld bruto jaarloon per categorie afgestudeerden.....	41
Tabel 5-4.3: Gemiddeld bruto uurloon per categorie afgestudeerden	41
Tabel 5-4.4: Aard van het dienstverband in de huidige functie en de flexibiliteit van het contract.....	42
Tabel 5-5.1: Van eerste functie naar huidige functie; verandering van de werksector	43
Tabel 5-5.2: Van eerste functie naar huidige functie; verandering van aard van de functie ...	44
Tabel 6-1: Rapportcijfers per onderwijselement	45
Tabel 6-2: Rapportcijfers per onderwijselement door de jaren heen.....	46
Tabel 6-3: Welke onderdelen heeft u tijdens uw opleiding het meest gemist?.....	48
Tabel 6-4: Studieonderdelen waarvan men het meest profijt heeft gehad.....	50
Tabel 6-5: Welke opleidingsonderdelen zijn het beste bijgebleven?	52
Tabel 7: Gemiddeld rapportcijfer per opleidingsselement.	53
Tabel 8-1: Van welke onderwijsinstelling voelt u zich vooral alumnus?	55
Tabel 8-2: Animo voor contact alumni met Vrije Universiteit	56

MANAGEMENTSAMENVATTING

In dit onderzoek hebben we geprobeerd een antwoord te vinden op een aantal onderzoeksvragen die slechts met gegevens van en over afgestudeerden zelf konden worden beantwoord. Deze vragen hadden betrekking op kenmerken van, overeenkomsten en verschillen tussen diverse categorieën afgestudeerden wat betreft hun arbeidsmarktpositie en loopbaan, en ook op een aantal kenmerken – sterke en zwakke punten – van de door hen gevolgde opleiding. De uitkomsten van dit onderzoek monitoren als het ware de verschillende opleidingen binnen de faculteit.

De gegevens werden verzameld in november en december 2009 door middel van een webenquête onder circa 2400 afgestudeerden van de VU-faculteit der Sociale Wetenschappen (FSW)

Achtereenvolgens besteden we aandacht aan de arbeidsmarktpositie en –perspectief van alumni, aan de waardering achteraf van de door hen gevolgde opleiding, en aan wat de faculteit anno 2010 aan haar afgestudeerden kan bieden alsmede wat alumni mogelijkervijze aan de faculteit kunnen bieden. We besluiten met een paar aanbevelingen.

AFGESTUDEERDEN IN DE SOCIAAL-CULTURELE WETENSCHAPPEN

Er bestaat niet één type afgestudeerde in de sociale wetenschappen. Opleidingen verschillen van elkaar en dus ook het mogelijke beroepsprofiel waarover men na afstuderen beschikt en het mede daarop gebaseerde arbeidsmarktperspectief.

Sociale wetenschappen zijn in een bepaald opzicht ‘vrouwenstudies’ – rond de 70 procent van de afgestudeerden is vrouw en vrouwen zijn in de meerderheid bij elke opleiding. De gemiddelde leeftijd waarop men afstudeert is voor voltijdstudenten ongeveer 26 jaar en voor deeltijdstudenten ongeveer 36 jaar.

Als we kijken naar de gemiddelde studieduur dan ligt deze voor degenen die zowel hun bachelor als master binnen FSW hebben gedaan op ruim zes jaar. Uitzondering in positieve zin in deze categorie zijn de communicatiewetenschappers die in gemiddeld 4,6 jaar hun bachelor en masterdiploma behalen en de bestuurskundigen die hun master bestuurskunde inclusief een voorbereidende bachelor in 4,5 jaar behaald hebben. Uitzondering in negatieve zin vormen politicologen die over het hele BaMa-traject gemiddeld 8 jaar doen.

De meeste FSW-bachelors vervolgen hun masteropleiding binnen FSW binnen de ‘verwante’ opleiding. De bachelors in de communicatiewetenschap stromen nagenoeg allemaal door in de gelijknamige master.

De grootste groep afgestudeerden (vooral COM-ers en BCO-ers) heeft een HBO-vooropleiding gedaan. Slechts een derde van de afgestudeerden heeft VWO als vooropleiding voor de bachelor.

De populariteit van de disciplinaire opleidingen is, gemeten naar het aantal afgestudeerden, niet hoog. De in dit opzicht bij het vorige alumnionderzoek gesignaleerde tendens lijkt zich verder door te zetten. Het ‘op de kaart zetten’ van de disciplinaire studierichting sociologie die zich bezighoudt met multiculturaliteit lijkt niet geslaagd en de populariteit van antropologie die zich eveneens bezighoudt met de bestudering van aspecten van de multiculturele samenleving, is laag.

Het overgrote deel van de onderzochte afgestudeerden (85 procent) had op het moment van het onderzoek een betaalde baan. De onvrijwillige werkloosheid is relatief het hoogst onder afgestudeerde antropologen, sociologen en politicologen.

WAAR AFGESTUDEERDEN TERECHTKOMEN

Afgestudeerden vinden relatief gemakkelijk een baan 'op niveau'. Ongeveer 63 procent van de afgestudeerden komt na de studie terecht in een baan waarvoor (naar eigen inzicht) een WO-diploma of de combinatie van een WO- en HBO-diploma vereist is. Bij een vervolgfunctie is dit percentage toegenomen tot 77 procent. Diegenen met een baan op een niveau daaronder prefereren blijkbaar een baan 'onder hun niveau' boven een bestaan als uitkeringsgerechtigd werkzoekende. Het loopbaanperspectief is voor het grootste deel van de sociale wetenschappers niet ongunstig: de meeste afgestudeerden die in een eerste baan onder HBO-niveau werken, vinden na verloop van tijd een baan op HBO- of WO-niveau. Er is dus sprake van verticale mobiliteit. Wie in bezit is van zowel een universitair als een HBO-diploma heeft in het algemeen een sterkere startpositie op de arbeidsmarkt. Dubbel gediplomeerden (een kleine 30 procent kwam in aanmerking voor de huidige functie op basis van een combinatie van WO- en HBO-diploma) zijn bij werkgevers kennelijk 'gewild'. Advertenties en het gebruik van netwerken blijken van groot belang bij het vinden van een eerste baan.

Afgestudeerden komen in zeer verschillende functies terecht. Die functies variëren van voorlichter, organisatieadviseur, beleidsmedewerker en journalist tot wetenschappelijk onderzoeker. Voor de politicologen, bestuurskundigen, alsmede voor BCO-ers is de overheid nog steeds de belangrijkste sector waarbinnen men een baan vindt, samen met die van de zakelijke dienstverlening. Laatstgenoemde sector is met name belangrijk voor de afgestudeerde BCO-ers en COM-ers,

De categorieën afgestudeerden verschillen weinig van elkaar wat betreft het type functie dat ze vervullen. Voor zover er sprake is van verschillen, kunnen die als volgt worden samengevat. Het zijn vooral de sociologen en de politicologen die naar verhouding vaak aan de slag gaan in het onderwijs. Functies in de categorie voorlichting, relatiebeheer en externe betrekkingen worden, weinig verrassend, vooral vervuld door communicatiewetenschappers en BCO-ers.

Reeds in het begin van de beroepscarrière vindt in de aard van de functie een verschuiving plaats, zij het in bescheiden mate. Het percentage afgestudeerde dat in de huidige functie een leidinggevende / managementpositie inneemt is circa 8 procent hoger dan in de eerste functie. Traineeships genieten verhoudingsgewijs weinig populariteit onder afgestudeerden; politicologen, COM-ers en BCO-ers komen daar nog relatief het vaakst in terecht.

De arbeidsmarkt wordt meer en meer flexibel. Het percentage afgestudeerden met een vaste baan na de studie is in vergelijking met het vorige alumnionderzoek (2004) verder teruggelopen tot 48 procent. Het meest 'flexibel' zijn de in dit opzicht de antropologen. Daarnaast is het arbeidsmarktperspectief voor deze categorie naar verhouding het meest ongunstig gelet op hun gemiddeld laagste bruto uurloon.

HOE ALUMNI TERUGKIJKEN OP DE OPLEIDING

Voor wat betreft de beoordeling achteraf van de gevolgde opleiding lijkt er in de afgelopen 20 jaar weinig veranderd. Ook recent afgestudeerden staan nogal gereserveerd ten opzichte van de door hen voltooide opleiding, hoewel een aantal opleidingselementen de afgelopen jaren verbeterd is. De opleidingen worden gemiddeld beoordeeld met een zuinig, nét voldoende, rapportcijfer. Punten van zorg zijn in elk geval de training in mondelinge en communicatieve vaardigheden, de aansluiting van de (met name disciplinaire) opleidingen op de arbeidsmarkt en de studiebegeleiding. Dat geldt ook voor de ondervraagde uitwisselingsstudenten. Het zijn tevens voor een deel zaken die men, achteraf bezien, in de opleiding miste.

Profijt voor de huidige functie heeft men tijdens de opleiding gehad van opleidingsspecifieke vakken en van aangeleerde onderzoeksmethoden en technieken, inclusief ervaring met het in de praktijk doen van onderzoek binnen de eigen opleiding. Opleidingsonderdelen die de meeste afgestudeerden het best zijn bijgebleven zijn dan ook, naast organisatievakken (met name bij COM-ers en BCO-ers) de hiervoor genoemde M&T-achtige vakken en uiteenlopende opleidingsspecifieke vakken.

HOE DE FACULTEIT IN CONTACT KAN BLIJVEN MET AFGESTUDEERDEN

Het is voor de faculteit van groot belang om goede contacten te onderhouden met afgestudeerden. In de eerste plaats omdat zij ons inzicht kunnen geven in de arbeidsmarkt voor de verschillende opleidingen en vanuit hun beroepspraktijk een oordeel kunnen geven over de opleiding die zij hebben gevolgd. Daarnaast is het voor de huidige en komende generaties studenten van belang zich te kunnen oriënteren op hun mogelijkheden na afstuderen. Vanzelfsprekend kunnen afgestudeerden daarin een belangrijke rol vervullen. Zij weten immers beter dan wie ook wat de mogelijkheden (en moeilijkheden) zijn en welke wegen het best bewandeld kunnen worden om dáár uit te komen waar je als afgestudeerde sociale wetenschapper het best op je plaats bent. De, ook tijdens dit onderzoek gebleken, grote animo van alumni om aan dit soort activiteiten mee te werken is zonder meer verheugend. Dat zelfde geldt uiteraard voor de mogelijkheden voor de hierboven genoemde stageplaatsen die alumni zeggen te zien binnen de organisatie waarbinnen zij werken. Een stage kan immers voor veel studenten de brug vormen tussen studie en baan. De faculteit en de verschillende opleidingen zullen in de toekomst dan ook dankbaar gebruik kunnen maken van dit aanbod.

Ook voor de afgestudeerden is het om allerlei redenen aantrekkelijk om de relatie met de VU te laten voortbestaan. De meeste afgestudeerden voelen zich ook daadwerkelijk VU-alumnus en er bestaat bij hen op brede schaal behoefte om passief en actief betrokken te blijven bij het wel en wee van de faculteit. Het afgelopen jaren gevoerde facultaire alumnibeleid, bijvoorbeeld in de vorm van de tweemaandelijks digitale alumninieuwsbrief, sluit goed aan bij die behoefte; de betrokkenheid van alumni lijkt in 2010 groter dan zes jaar geleden. Opleidingsspecifieke initiatieven, bijvoorbeeld het uitnodigen van alumni om studenten te informeren over het beroepsperspectief na hun opleiding, worden door afgestudeerden positief beoordeeld. Het aanbod aan activiteiten voor alumni zou de komende jaren wellicht nog verder kunnen worden uitgebreid.

AANBEVELINGEN VOOR BIJSTELLINGEN

De terugblik op de studie geeft aanleiding om een aantal bijstellingen in het onderwijsprogramma te overwegen. Wat betreft de afzonderlijk opleidingen bieden de door afgestudeerden genoemde sterke en zwakke punten van de betreffende opleiding de handvatten (zie hoofdstuk 6).

Aan het arbeidsmarktperspectief van de disciplinaire studierichtingen is waarschijnlijk binnen de betreffende opleidingen weinig te verbeteren. Deze studies leiden nu eenmaal niet op tot een bepaald beroep, en dat behoort ook niet tot het karakter van de opleiding. Dat is anders met de interdisciplinaire studierichtingen zoals BCO, COM en communicatiewetenschappen waarvan het beroepsperspectief concreter is. Het verdient in dat verband dan ook aanbeveling gebruik te maken van het aanbod van veel afgestudeerden, gedaan tijdens dit onderzoek, om informatie aan studenten te verschaffen over het beroepsperspectief en om aan de faculteit informatie te bieden over stageplaatsen. Dat is met name ook van belang nu het bachelordiploma voor veel studenten in de toekomst, naar verwachting veel meer dan tot nu toe het geval is, het eindpunt van hun universitaire studie zal worden. Het verdient aanbeveling dat voor elk van de opleidingen wordt nagegaan hoe studenten het best op hun toekomstige beroepsloopbaan kunnen worden voorbereid. In dat licht bezien, is het goed studenten te wijzen op de keuzemogelijkheid voor een wetenschappelijke praktijkstage, waarvan een kwart van de alumni heeft aangegeven dat het heeft geholpen bij het vinden van een eerste baan. Het spreekt vanzelf dat aan zo'n stage door de opleidingen zelf eisen moeten worden gesteld.

Wanneer we het algemene beeld in ogenschouw nemen verdient het aanbeveling om daar waar mogelijk de training in schriftelijke en mondelinge communicatievaardigheden, alsmede de opbouw van het curriculum verder te verbeteren.

In het eindrapport van de Rendementscommissie FSW (2009) wordt aanbevolen tot het instellen van een systeem van monitoring van de rendementen van de opleidingen. Het verdient naar de mening van de onderzoekers aanbeveling om ook de opleidingen zelf te monitoren. Dit zou kunnen gebeuren door bij afgestudeerden kort na de diploma-uitreiking via een korte exit-vragenlijst de mening te peilen over de door hen gevolgde opleiding op een vergelijkbare wijze zoals gedaan in dit alumnionderzoek. Dat biedt de mogelijkheid om de opleidingen jaarlijks te evalueren en waar zinvol, op korte termijn bij te stellen.

De studiebegeleiding wordt door alumni niet positief beoordeeld. Het verdient aanbeveling om nader te onderzoeken wat daar precies aan schort en wat eraan verbeterd kan worden. Een optimale studiebegeleiding is onmisbaar, zeker bij het bindend studieadvies aan het einde van het eerste jaar, zoals dat binnenkort universiteitsbreed gaat worden ingevoerd.

Ten slotte, waar de Rendementscommissie met betrekking tot de opleidingen binnen FSW in mei 2009 terecht stelt dat de 'zachte hand' dient samen te gaan met 'harde eisen' aan studenten, stellen de afgestudeerden terecht de (retorische) vraag aan diezelfde opleidingen:

Mag het nog iets beter?

De Faculteit der Sociale Wetenschappen doet regelmatig onderzoek onder recent afgestudeerden. De reden hiervoor is dat de faculteit wil weten hoe alumni terugkijken op de door hen gevolgde opleiding en welke suggesties voor verbeteringen daaruit kunnen worden afgeleid. De faculteit is bovendien geïnteresseerd in hoe het de afgestudeerden vergaat na hun studie, welk beroep zij uitoefenen, in welke maatschappelijke sector, en hoe de door hen gevolgde opleiding hierin heeft bijgedragen. De vraag naar het arbeidsmarktperspectief is uiteraard van belang voor studenten die op dit moment een sociaalwetenschappelijke opleiding volgen. Een sociaal wetenschappelijke opleiding aan een universiteit is in de eerste plaats een academische opleiding. Dat betekent dat een bachelor- of masterdiploma de student niet automatisch klaarstoomt voor een bepaald beroep. Toch bestaat er, mede op basis van onderzoek uit het verleden, inzicht in het type beroepen en sectoren waarin afgestudeerden vanuit de verschillende opleidingen in het algemeen terecht komen.

Eerder onderzoek onder afgestudeerden werd verricht door de afdeling Methoden en Technieken van sociaal wetenschappelijk onderzoek in 1998 en in 2004. In 2009 heeft het faculteitsbestuur wederom opdracht gegeven om een onderzoek onder afgestudeerden te verrichten waarvan de resultaten zo mogelijk vergeleken konden worden met eerder verricht onderzoek. Dit onderzoeksrapport is daarvan het resultaat.

Een complicatie bij dit onderzoek is, evenals dat het geval was bij vorige alumnionderzoeken, het feit dat curricula veranderen, opleidingen vernieuwen en worden geherstructureerd. Dit maakt vergelijken lastig. De studentenpopulatie is heterogeen vanwege de diversiteit aan opleidingen, maar ook vanwege de verschillende wijzen waarop studenten instromen in het onderwijs. Naast studenten die na hun vwo-diploma in het eerste bachelorjaar instromen, zijn er de zij-instromers: studenten die vanuit een relevante opleiding in het hoger beroepsonderwijs instromen in een masteropleiding via een premaster class. En ten slotte zijn er ook nog studenten die een bachelor- of masteropleiding op parttime basis doen. Die heterogeniteit aan studenten vormt een grote uitdaging voor het faculteitsbestuur en allen die met de vorm en inhoud van de opleidingen te maken hebben, om het beste boven te halen uit studenten en uit henzelf. De onderzoekers hopen dat dit onderzoeksverslag daaraan een bescheiden bijdrage kan leveren.

Aan de totstandkoming van dit onderzoek en de resultaten hebben velen medegewerkt. In de eerste plaats waren dit de vele honderden alumni die bereid waren om via een webenquête een groot aantal vragen te beantwoorden over hun arbeidsmarktpositie en over hun opleiding. Wij zijn hen bijzonder dankbaar voor de tijd en moeite die ze hebben willen nemen om de uitvoerige vragenlijst in te vullen. Daarnaast bedanken we Marieke Kolkman voor haar commentaar bij de samenstelling van de vragenlijst en haar opbouwende kritiek op het eindverslag. Ten slotte zijn wij het Faculteitsbestuur dank verschuldigd voor het feit dat zij dit onderzoek financieel mogelijk heeft gemaakt.

Vanzelfsprekend zijn de auteurs zelf volledig verantwoordelijk voor analyse, interpretatie en rapportage, inclusief onverhoopte tekortkomingen erin.

Veertig jaar geleden bestonden er aan de Faculteit der Sociale Wetenschappen (destijds Sociaal-Culturele Wetenschappen) van de Vrije Universiteit drie disciplinaire afstudeerrichtingen: Sociologie (SOC), Culturele Antropologie inclusief de Sociologie der Niet-Westerse Samenlevingen (CA/SNWS) en Politicologie en Bestuurskunde (P&B). In die situatie zijn grote veranderingen opgetreden. De studierichting sociologie werd in de jaren tachtig opgeheven vanwege gebrek aan belangstelling. Ook de andere studierichtingen kampten met minder belangstelling van de zijde van aankomende studenten.

Twee ontwikkelingen leidden tot het inzicht dat de faculteit er goed aan zou doen om meer arbeidsmarktgerichte interdisciplinaire opleidingen te starten, vanzelfsprekend steunend op de in de faculteit aanwezige disciplinaire expertise. De eerste reden was het afnemend studentenaantal: kennelijk ging van de 'oude' studierichtingen minder wervingskracht uit. De tweede was het in bredere (maatschappelijke en politieke) kring medio jaren tachtig ontstane inzicht dat gamma-achtige studierichtingen tot 'iets' (een beroep) zouden moeten opleiden: sociaal-culturele studierichtingen zouden meer arbeidsmarktrelevante onderdelen dienen te bevatten en daarmee het arbeidsmarktperspectief voor afgestudeerden moeten vergroten.

Zo ontstonden naast de disciplinaire opleidingen achtereenvolgens de opleiding Sociaal-Culturele Wetenschappen (SCW) met de afstudeerrichtingen Sociale Gerontologie (SG), Etnische Studies en Minderheidsvraagstukken (ESM), Beleid, Cultuur en Seksevraagstukken (BCS, dat vroeger werd aangeduid als 'Vrouw en Beleid'), Cultuur, Organisatie en Management (COM) en Beleid, Communicatie en Organisatie (BCO). De opleidingen BCS en ESM werden in de jaren negentig samengevoegd tot de studierichting 'Maatschappelijke Vraagstukken en Beleid' (MVB).

De belangstelling voor de nieuwe afstudeerrichtingen wisselt. COM en BCO trokken bijvoorbeeld van meet af aan veel studenten, in het bijzonder hen die al een HBO-vooropleiding hebben; het laatste geldt ook voor Sociale Gerontologie. Bij de overige studierichtingen vond instroom plaats vanuit zowel het VWO als het HBO. De belangstelling voor MVB is door de jaren heen veel minder groot geweest dan voor COM en vooral BCO. Naast de reguliere vierjarige studie werd het mogelijk deze opleidingen in een verkorte tweejarige variant te doen. In een enkel geval hebben deze verkorte opleidingen een andere naam gekregen dan de reguliere studie, bijvoorbeeld Communicatie en Politiek in Europa. In 2000 is de studie Politie- en Veiligheidsstudies (PV) als specialistische variant op bestuurskunde ingesteld.

Inmiddels is een aantal studierichtingen - vanwege de afgenomen belangstelling - ten opzichte van de andere geherpositioneerd. Vanaf het cursusjaar 2002/2003 werden op de VU, en dus ook op de Faculteit der Sociale Wetenschappen, de opleidingen volgens het Bachelor Master sjabloon gestructureerd. Deze herstructurering veranderde de vorm van de opleidingen drastisch. De inhoud veranderde eveneens. In sommige gevallen was die verandering aanzienlijk (zoals de invoering van een bacheloropleiding communicatiewetenschap en volledig nieuwe masterprogramma's) en in andere gevallen (binnen de bachelors) was die minder spectaculair. Hoe het ook zij, de doctorandus mag zich na afronding van het masterprogramma 'Master of Science' noemen, naar Angelsaksisch taalgebruik.

De instroom van studenten in de opleidingen is enigszins veranderd in vergelijking met de periode voorafgaand aan de invoering van de BaMa-structuur. In de eerste plaats zijn er natuurlijk de studenten die vanuit het VWO het eerste jaar instromen. De verkorte doctoraal opleiding, zoals die tot september 2002 bestond, bestaat echter niet meer. Studenten met een afgeronde HBO opleiding kunnen nu - zij zijn immers bachelor - instromen in een eenjarige masteropleiding. Voorwaarde is dat zij eerst een assessment doen om hun kennis te toetsen van o.a. de wiskunde en de Engelse taal en, bij gebleken geschiktheid, deelnemen aan de zogenoemde premasterclass. Tijdens dit opleidingsjaar worden HBO Bachelors geacht de voor de masteropleiding noodzakelijke academische kennis en vaardigheden aan te leren die zij tijdens hun bacheloropleiding op het HBO moesten 'ontberen'.

Ten slotte is er de poging geweest om sociologie opnieuw 'op de kaart te zetten' door opnieuw een disciplinaire opleiding sociologie te starten in de verwachting dat deze opleiding, met een uniek profiel –multiculturaliteit– succesvol zou kunnen concurreren met sociologieopleidingen elders (UvA en RUU). De instroom van studenten in deze opleiding is echter teleurstellend en het aantal instromers dat de studie met een masterdiploma afrondt is geringer dan waar het faculteitsbestuur destijds waarschijnlijk op hoopte.

Het brede spectrum van opleidingen, nu binnen de BaMa-structuur, slaat anno 2010 nog steeds aan, hoewel de instroom van studenten nagenoeg over de hele linie is verminderd. De meeste onderwijsdoelstellingen kunnen binnen de nieuwe structuur worden verwezenlijkt, maar dat betekent niet dat FSW voor de eerstkomende vijf jaar niet meer zou behoeven te vernieuwen. Integendeel, kwaliteitsverbetering staat hoog in het vaandel, ook met betrekking tot het facultaire onderwijs, maar de financiering ervan zal de komende tijd op de schop worden genomen.

Zo valt te verwachten dat het aantal masteropleidingen zal worden verminderd als gevolg van nieuwe heraccrediterings regels. De financiering van de premasterclass vanuit een centraal budget zal verdwijnen en het ligt in de lijn der verwachtingen dat de masteropleiding in de nabije toekomst door de deelnemers zelf zal moeten worden gefinancierd. Voeg daarbij de op handen zijnde verandering in de studiefinanciering (naar een sociaal leenstelsel) en het lijkt waarschijnlijk dat de Faculteit FSW zich zal moeten concentreren op een beperkter aantal kwalitatief hoogwaardige bachelor- en masteropleidingen die niet zozeer moeten concurreren met andere opleidingen, maar deels aanvullend zullen zijn t.a.v. opleidingen in de sociale wetenschappen aan andere hogescholen en universiteiten.

Mede vanuit die achtergrond besloot het faculteitsbestuur om wederom een balans op te maken van de kwaliteit van het onderwijs binnen FSW, gebaseerd op de ervaringen van degenen die in de afgelopen vijf jaar hun studie hebben afgerond. Meer in het bijzonder werd informatie gewenst over een drietal zaken.

In de eerste plaats wilde men weten waar de afgestudeerde FSW-ers na hun studie terecht zijn gekomen en of het beoogde arbeidsmarktperspectief binnen de opleidingen ook heeft geleid tot banen voor alumni, en zo ja wat voor banen. In de tweede plaats, en in samenhang met het voorgaande, wilde men weten hoe afgestudeerden die immers, uitzonderingen daargelaten, letterlijk en figuurlijk afstand hebben genomen van de universiteit, achteraf aankijken tegen hun opleiding. Wat zien zij als zwakke en als sterke kanten ervan?

Ten slotte wilde men weten of afgestudeerden zelf behoefte hebben aan het onderhouden van contacten met de faculteit (bijvoorbeeld om op de hoogte te blijven van

de nieuwste wetenschappelijke ontwikkelingen binnen het vakgebied) en op welke manier afgestudeerden betrokken zouden kunnen worden bij de huidige opleidingen, ten behoeve van de arbeidsmarktoriëntatie van huidige studenten.

Om die informatie te verkrijgen werd een onderzoek opgezet in de vorm van een websurvey onder FSW-alumni die zijn afgestudeerd in de periode tussen 1 januari 2005 en 31 oktober 2009. De dataverzameling vond plaats in november en december 2009.

Een kwalitatief onderzoek, zoals destijds uitgevoerd in aanvulling op de webenquête in 2004, was wegens budgettaire redenen dit keer helaas niet mogelijk.

De onderzoeksresultaten vormen een momentopname die in verschillende opzichten van nut kan zijn. De rapportage ervan is hopelijk niet alleen nuttig voor het faculteitsbestuur, de afdelingen en de opleidingscommissies in de faculteit, maar kan eveneens gebruikt worden tijdens de voorlichting aan potentiële studenten en tijdens de arbeidsmarktoriëntatie van de huidige FSW-studenten.

1. HET ONDERZOEK

In dit hoofdstuk wordt verslag gedaan van de opzet van het alumnionderzoek. Aan bod zullen komen de onderzoekspopulatie, de vraagstelling, de methode van dataverzameling en de opzet van de webenquête.

1.1 DE ONDERZOEKSPOPULATIE

Via het alumnibureau van de Faculteit der Sociale Wetenschappen (FSW) was een lijst beschikbaar met 2135 e-mail adressen van alumni die zijn afgestudeerd aan de faculteit der Sociale Wetenschappen (FSW) in de periode januari 2005 tot november 2009. Naar deze adressen is een e-mail gestuurd met een link naar de plek waar de enquête kon worden ingevuld, waarvan er 70 werden 'gebounced' - de desbetreffende e-mail adressen waren niet meer actief. Naar de alumni van wie de universiteit geen e-mailadres heeft maar wel postadresgegevens, is een brief verstuurd waarin de link naar de webenquête vermeld stond. Van deze 450 brieven weten we niet hoeveel er daadwerkelijk zijn ontvangen, laat staan het aantal respondenten die naar aanleiding van de brief de enquête hebben ingevuld. Via brief en e-mail zijn in totaal 2515 personen benaderd, waarvan 821 de site van de webenquête hebben geopend. Uiteindelijk zijn 730 vragenlijsten volledig ingevuld; 91 alumni zijn afgehaakt tijdens het invullen van de vragenlijst. Het invullen van de vragenlijst duurde ongeveer 15 minuten. Aangezien sommige respondenten afhaakten na 5 minuten, en anderen na 10 minuten kan de respons verschillen per vraag.

De populatie en dus ook de groep respondenten bestaat zowel uit alumni die nog het oude 'doctoraal' programma hebben gevolgd als uit studenten die volgens het nieuwe BaMa-programma zijn afgestudeerd. Hoewel de vragenlijst door middel van verschillende 'routings'¹ rekening houdt met deze verschillende 'typen afgestudeerden', is het belangrijk om te weten dat ook studenten met alleen een bachelordiploma gevraagd is de vragenlijst in te vullen. Daar waar afgestudeerden in vorige alumnionderzoeken een volledig doctoraal hadden gevolgd², zitten er bij dit alumnionderzoek ook afgestudeerden die binnen het nieuwe systeem 'slechts' hun bachelordiploma hebben behaald. In ons respondentenbestand bestaat deze laatste categorie uit 72 alumni.

Naast de vragenlijst voor Nederlandse studenten is er ook een kortere versie van de vragenlijst gemaakt en vertaald naar het Engels. Deze vragenlijst is naar 49 niet-Nederlandstalige FSW alumni gestuurd die weliswaar aan de VU zijn afgestudeerd, maar officieel afkomstig zijn van een buitenlandse universiteit. De resultaten uit dit onderzoek staan beschreven in hoofdstuk 7.

1.2 REPRESENTATIVITEIT VAN DE STEEKPROEF

Om de representativiteit van de groep respondenten, gemakshalve aangeduid als 'de steekproef' te bepalen, hebben wij de gegevens van de VU-studentenadministratie betreffende alle FSW-alumni die zijn afgestudeerd in de periode waarop het onderzoek

---

¹ Een routing houdt in dat respondenten op grond van bepaalde antwoorden ook bepaalde vragen over kunnen slaan. Bijvoorbeeld mensen die nog nooit uitsluitend hebben gewerkt is niet gevraagd naar hun eerste baan.

² Hetgeen gelijk staat aan een bachelor én een master in de huidige BaMa-structuur.

betrekking heeft, vergeleken met die in onze steekproef. Mede vanwege privacyredenen hebben wij hierbij alleen de studierichting en het geslacht gebruikt als factoren (zie tabel 1-2.1 en tabel 1-2.2).

TABEL 1-2.1: GEGEVENS ALUMNI-BESTAND FSW EN STEEKPROEF, ALLEEN MASTER-ALUMNI

<i>Studie</i>	Alumni steekproef In %	Gegevens FSW In %
BCO	31,0	33,8
Politologie	7,8	7,7
Antropologie	10,6	10
COM	25,5	24
Sociologie	10,9	4,7
Communicatie	5,3	12,7
Bestuurskunde / B&O	6,3	6,2
Anders	1,8	0,9
Totaal ingevuld	100 (n=651 ⁱ)	100 (n=1264)

Als men alleen naar de masterstudenten kijkt is de steekproef als representatief te kwalificeren, hoewel bepaalde groepen relatief sterk oververtegenwoordigd zijn (sociologen) en andere relatief sterk ondervertegenwoordigd zijn (communicatiewetenschappers). Deze verschillen zijn, mede vanwege de lage n-waarden en wanneer we de steekproef beschouwen als aselekt, niet-significant.

Op basis van een Chi-kwadraattoets valt met 95% zekerheid te stellen dat er geen systematische bias in de steekproef zit als het gaat om de master-alumni (met een Chi-kwadraat van 13,75)

TABEL 1-2.2: GEGEVENS ALUMNI-BESTAND FSW EN STEEKPROEF, ALLE ALUMNI

<i>Studie</i>	Alumni steekproef In %	Gegevens FSW In %
BCO	28,4	23,4
Politologie	8,8	11
Antropologie	10,9	13,1
COM	23,3	16,6
Sociologie	10,3	5,1
Communicatie	7	12,6
Bestuurskunde / B&O	9,5	17,5
Anders	1,7	0,6
Totaal ingevuld	100 (n=777 ⁱⁱ)	100 (n=1827)

Als men kijkt naar alle alumni die de vragenlijst hebben ingevuld, dus inclusief de alumni die alleen het bachelorprogramma hebben voltooid, dan is de steekproef niet meer representatief te noemen (met een Chi² van 18,05). Het grootste gedeelte van het onderzoek richt zich echter op afgestudeerden die een masterdiploma hebben en momenteel een volledige baan hebben, hetgeen dit probleem minder ernstig maakt.

Het aantal vrouwelijke afgestudeerden in de steekproef (73 procent) wijkt niet ver af van het aantal vrouwelijke alumni uit de onderzoekspopulatie (69,3 procent)

In de steekproef zijn afgestudeerden in de sociologie, COM en BCO licht oververtegenwoordigd en politicologen, antropologen en communicatiewetenschappers licht ondervertegenwoordigd in de steekproef. Er is echter geen aanleiding om deze

afwijkingen als systematisch te beschouwen als het gaat om de masterstudenten. Daarom is de conclusie gerechtvaardigd dat de steekproef een voldoende afspiegeling vormt van de afgestudeerden in de onderzochte periode.

1.3 DE ONDERZOEKSVRAGEN EN DE OPZET VAN DE VRAGENLIJST

De faculteit FSW heeft zowel in 2004 als in 1998 opdracht gegeven tot het uitvoeren van een alumnionderzoek (Van der Veer & Schoonhoven, 1998; Van der Veer & Van Elfrinkhof 2004). Mede om de vergelijkbaarheid met voorgaande jaren optimaal te houden is daarom de vragenlijst niet ingrijpend gewijzigd. De vragenlijst van voorgaande jaren is gebruikt als leidraad, en aangepast om ook de huidige, via het BaMa-traject afgestudeerde, alumni te faciliteren.

Grofweg is de vragenlijst opgedeeld in zeven onderdelen:

1. Achtergrondvariabelen (vragen met betrekking tot geslacht, leeftijd en eventuele contactgegevens).
2. Relatie met de faculteit (vragen naar wat de respondent aan de faculteit FSW heeft gestudeerd, hoe lang, deeltijd of voltijd, en of de alumnus momenteel wellicht nog steeds studeert).
3. Werkzoekenden (dit gedeelte is bestemd voor respondenten die klaar zijn met studeren en geen baan kunnen vinden).
4. Eerste functie (hier wordt gevraagd naar het eerste contact met de arbeidsmarkt, indien van toepassing).
5. Huidige functie (hier wordt, indien van toepassing, gevraagd naar de functie die respondent momenteel uitoefent; dit geldt als een uitbreiding op deel vier)
6. Beoordeling onderwijs (hierin wordt gevraagd hoe het onderwijs aan FSW-VU wordt beoordeeld door de afgestudeerde, en hoe hij/zij terugkijkt op zijn/haar studietijd).
7. Contact met de VU (hierin wordt gevraagd hoe de afgestudeerden eventueel contact willen behouden met de VU en de faculteit).

De vragenlijst werd geconstrueerd met verschillende routings. Respondenten die alleen een bachelordiploma hebben behaald en momenteel nog doorstuderen, konden de vragen van onderdeel 3, 4 en 5 overslaan. Alumni die momenteel geen werk kunnen vinden is wel gevraagd naar onderdeel 3 en eventueel onderdeel 4, maar konden onderdeel 5 overslaan. Deze en andere routings maken de vragenlijst van dit alumnionderzoek tamelijk complex, en verklaart ook mede de verschillende getallen die bij elke tabel staan vermeld onder het kopje 'totaal'. Een nadere uitleg van deze getallen is opgenomen in de eindnoten.

1.4 VERLOOP VAN DE DATAVERZAMELING

De vragenlijst was, in tegenstelling tot vorige jaren, uitsluitend via internet te raadplegen. Hierbij is gebruikt gemaakt van het online vragenlijst programma Examine2.0 (Roelofsma, Bottema en Smeets 2005).

In totaal zijn vier mails gestuurd naar de Nederlandse alumni. Naast de eerste uitnodigende e-mail zijn er twee herinneringsmails gestuurd naar alumni die nog niet gereageerd hadden. Vlak voor kerst is een bedankmail gestuurd naar alle aangeschreven alumni waarin nogmaals, dit keer terloops, de link naar het alumnionderzoek vermeld stond.

TABEL 1-4: VERLOOP VAN DE DATAVERZAMELING

<i>Datum</i>	Inhoud bericht.	Aantal benaderde alumni
16/11/2009	Eerste uitnodiging per e-mail	2059
19/11/2009	Uitnodiging per brief naar respondenten zonder e-mail adres	450
24/11/2009	Eerste herinnering per e-mail aan diegenen die vragenlijst nog niet hadden ingevuld	1697
30/11/2009	Uitnodiging voor deelname per e-mail aan uitwisselingsstudenten	49
7/12/2009	Tweede herinnering per e-mail aan diegenen die vragenlijst nog niet hadden ingevuld	1488
22/12/2009	Bedankmail aan alle alumni (inclusief derde herinneringsmail)	2059
30/01/2010	Herinnering per e-mail aan uitwisselingsstudenten	49

Ook zijn uitwisselingsstudenten benaderd voor het invullen van de vragenlijst. Speciaal voor deze groep alumni van de VU is een verkorte versie van de vragenlijst vertaald naar het Engels. In totaal hebben slechts 18 alumni uit het buitenland deze vragenlijst uiteindelijk ingevuld.

1.5 OPZET VAN DE ANALYSE

Dit onderzoek is voornamelijk beschrijvend van aard. Daar waar zinvol en mogelijk zullen de huidige onderzoeksresultaten vergeleken worden met die van voorgaande alumnionderzoeken uit 1998 en 2004. Ook wordt er, daar waar mogelijk, geprobeerd om gegevens van dit onderzoek te vergelijken met gegevens uit andere alumnionderzoeken.

In hoofdstuk twee van dit rapport wordt achterhaald wie de FSW-alumni precies zijn. Dit geeft met name inzicht in het veelvoud aan paden die mensen binnen FSW kunnen bewandelen, veroorzaakt door verschillen in vooropleidingen, studievormen en de verandering naar Bachelor-Masterstructuur.

Hoofdstuk drie, vier en vijf hebben als doel om inzicht te verschaffen in de arbeidsmarktervaringen van de alumni. Het gaat hier om het verloop van het eerste contact met de arbeidsmarkt, de problemen in het al dan niet vinden van werk, het verloop van de carrière tot nu toe en de sectoren waarin afgestudeerden van de VU terecht komen.

De beoordeling van de gevolgde opleidingen komt aan bod in hoofdstuk zes. In dit gedeelte van het rapport worden cijfers gegeven aan de opleiding, en wordt bekeken wat alumni van FSW op prijs hebben gesteld en wat ze hebben gemist op de faculteit. Een korte analyse van de antwoorden van de uitwisselingsalumni is opgenomen in hoofdstuk zeven. Hoofdstuk acht geeft een korte uiteenzetting van de manier waarop de alumni toekomstig contact willen houden met de universiteit.

In hoofdstuk negen vatten we de onderzoeksresultaten samen en sluiten af met enkele adviezen van de auteurs richting het FB voor toekomstig beleid.

2. WIE ZIJN DE FSW-ALUMNI?

In dit hoofdstuk wordt de groep geënquêteerde alumni beschreven. Naast achtergrondvariabelen zoals geslacht, leeftijd en adres wordt ook gekeken naar wat de afgestudeerde FSW-ers precies hebben gestudeerd, hoe lang ze erover hebben gedaan, en of ze momenteel een betaalde baan hebben. De uitkomsten worden zoveel mogelijk per opleiding uitgesplitst, zodat eventuele verschillen tussen de studierichtingen duidelijk worden.

De aard en inhoud van opleidingen is de afgelopen jaren gewijzigd. Zo is COM bijvoorbeeld nu alleen nog een masteropleiding en niet meer een zelfstandige bachelor- en masteropleiding, en is communicatiewetenschap als volledige opleiding – bachelor en master – van start gegaan. Daarom hebben we keuzes moeten maken t.a.v. de vergelijkingen. Daar waar nodig zijn die keuzes verantwoord.

De vraag naar wat men heeft gestudeerd is gesteld als open vraag. Deze uitgeschreven antwoorden zijn vervolgens gecategoriseerd naar acht categorieën. Het creëren van de verschillende afstudeercategorieën was tamelijk lastig, aangezien verschillende studies zijn opgedeeld, samengevoegd, in het geheel zijn verdwenen of in het geheel zijn ontstaan. Van de volgende categorisering is uiteindelijk gebruik gemaakt:

1. BCO;
2. Politicologie, waarin tevens opgenomen: Politiek en Bestuur (P&B);
3. Antropologie, waarin tevens opgenomen: Sociaal-Culturele Antropologie, Culturele Antropologie, Sociologie der Niet-westerse Samenlevingen (SNWS);
4. Sociologie, waarin tevens opgenomen: Sociaal-Culturele Wetenschappen, Sociale Gerontologie, Maatschappelijke Vraagstukken en Beleid (MVB);
5. Bestuurskunde & B&O;
6. Communicatie;
7. COM;
8. Anders, waarin tevens opgenomen: Voornamelijk de Research Master, politie- en veiligheidsstudies en lerarenopleidingen.

In het geval dat een alumnus is afgestudeerd aan meerdere faculteiten is deze gecategoriseerd op basis van de hoogst afgeronde opleiding in de sociale wetenschappen. Als iemand bijvoorbeeld de bachelor politicologie heeft afgerond en op het moment van onderzoek 'business administration' studeerde, is deze respondent ingedeeld bij de categorie 'politicologie'.

De alumni van de masterstudie bestuurskunde en de alumni van de bachelorstudie B&O zijn samengevoegd bij groep vijf vanwege het feit dat afzonderlijke groepen te klein zouden worden in vergelijking tot de andere studiegroepen; het is onwerkbaar om teveel categorieën in de analyse op te nemen. Daarnaast trekt de masteropleiding bestuurskunde het grootste aandeel van haar studenten uit de bachelor B&O (zie paragraaf 2.4). Ook hebben de bachelorstudenten B&O (in totaal 32 in onze steekproef) zeer uiteenlopende vervolgstudies doorlopen die lang niet altijd binnen de sociale wetenschappen vallen, zoals met name Business Administration (6) en de Research Master (3) en vele andere studies variërend van ondernemingsrecht aan de Zuid As tot International Development Studies aan de UvA. Van de 37 afgestudeerde bestuurskundigen die in deze categorie zijn opgenomen, hebben 11 alumni daarvoor een bacheloropleiding B&O gedaan.

In hoofdstuk drie, vier en vijf, de vragen over de arbeidsmarktervaringen, slaan we de respondenten die alleen een bachelorstudie B&O hebben afgerond en momenteel nog bezig zijn met studeren binnen FSW of elders over. Dit maakt categorie vijf in deze hoofdstukken homogener in vergelijking tot eerdere hoofdstukken.

2.1 WAAR WONEN FSW ALUMNI?

De VU vervult een regionale onderwijsfunctie en dat geldt ook voor FSW. De meeste studenten die de afgelopen jaren zijn afgestudeerd bij FSW kwamen uit oorspronkelijk uit West-Nederland. Zij waren in de eerste plaats afkomstig uit Noord-Holland (47%), en verder uit Zuid-Holland (14%) en Utrecht (14%). De meeste afgestudeerden uit onze steekproef wonen, kort na hun afstuderen, nog steeds in West-Nederland en in meerderheid in Noord-Holland (57%). De rest woont voor het merendeel in Zuid-Holland (16%) en Utrecht (15%).

2.2 ZIJN SOCIALE WETENSCHAPPEN 'VROUWENSTUDIES'?

Vrouwen zijn op universiteiten in Nederland en daarbuiten sterk oververtegenwoordigd in de sociale wetenschappen. Het percentage vrouwen onder de afgestudeerde FSW-ers in onze steekproef is 73 procent. In tabel 2-2 is het percentage vrouwen en mannen onder de afgestudeerden weergegeven per studierichting.

TABEL 2-2: AANTAL AFGESTUDEERDE VROUWEN EN MANNEN PER STUDIERICHTING

<i>Geslacht</i>	BCO In %	Politico- logie In %	Antro- pologie In %	Socio- logie In %	Communi- catie In %	Bestuurs- kunde / B&O In %	COM In %	Anders In %	Totaal In %
Man	34	47	15	17	26	37	16	15	27
Vrouw	66	53	85	83	74	63	84	85	73
Totaal	100 (n=216)	100 (n=68)	100 (n=83)	100 (n=78)	100 (n=53)	100 (n=72)	100 (n=178)	100 (n=13)	100 (n=761) ⁱⁱⁱ

Hoewel vrouwen bij elke studie in de meerderheid zijn, zijn politicologie, bestuurskunde en BCO opleidingen waarvoor relatief veel mannen kiezen. Vooral sociologie, antropologie en COM zijn studies met relatief veel vrouwen.

2.3 HOE LANG DOEN FSW'ERS OVER HUN STUDIE?

Gemiddeld zijn FSW-ers op het moment dat zij afstuderen aan de faculteit ongeveer 28 jaar. De leeftijd van afstuderen verschilt echter aanzienlijk tussen voltijdstudenten en deeltijdstudenten (zie tabel 2-3.1). Zo zijn deeltijdstudenten gemiddeld ruim 36 jaar oud op het moment van afstuderen, terwijl voltijdstudenten op het moment van afstuderen bijna 26 jaar oud zijn. Vooral de opleidingen sociologie, BCO en COM trokken de afgelopen jaren veel deeltijdstudenten aan, hetgeen ook de gemiddelde leeftijd voor deze studies omhoog trekt.

TABEL 2-3.1: LEEFTIJD OP MOMENT VAN AFSTUDEREN.

Studie	Deeltijdstudenten	Voltijdstudenten	Overall gemiddelde
BCO	34,1	25,6	27,6
Antropologie /CA/NWS	40,3	26	28
Sociologie / MVB	40,2	26	30,1
Communicatie	35,5	26	26,7
COM	36,3	26,2	27,9
Politologie (incl. P&B)	33,6	25,7	27,1
Bestuurskunde (incl. B&O)	36,6	23,8	26,6
Anders	40,7	25,5	30,1
Totaal	36,6 (n=125)	25,7 (n=566)	27,9 (n=746) ^{iv}

In tabel 2-3.2 is de gemiddelde studieduur weergegeven voor een aantal categorieën afgestudeerden per opleiding. Gemiddeld studeren voltijd FSW-ers 4,04 jaar. Dit lijkt een heel laag gemiddelde in vergelijking tot het alumnionderzoek van 2004 waar een gemiddelde studieduur van 5,3 jaar uit kwam (Van der Veer & van Elfrinkhof: 17). Dit verschil is deels te verklaren door het toegenomen aantal studenten dat van een HBO-instelling of een andere universiteit af komt, en door de toename van het aantal studenten dat een vervolgopleiding volgt aan een andere universiteit. De belangrijkste verklaring voor dit verschil ligt echter in het feit dat een bachelorstudie officieel drie jaar duurt, en daarmee wezenlijk korter is dan de vierjarige doctoraalopleiding uit het verleden. Bachelors is ook gevraagd om de online vragenlijst in te vullen, omdat binnen het nieuwe BaMa-systeem ook bachelors meetellen als alumni aan de VU-FSW, hetgeen de gemiddelde studieduur omlaag haalt. Dit is terug te zien in tabel 2-3.2.

TABEL 2-3.2: GEMIDDELDE STUDIEDUUR VOLTIIJDSTUDENTEN PER OPLEIDING.

Studie	kwam van een andere universiteit en heeft Masterdiploma (doctoraal) aan de VU behaald,	Is ingestroomd via een HBO, en heeft Masterdiploma (doctoraal) aan de VU behaald,	Heeft alleen Bachelordiploma aan de VU behaald,	Heeft zowel Bachelor- als Masterdiploma (volledige doctoraal) aan de VU behaald
BCO	3,0	4,0	4,0	6,0
Antropologie /CA/NWS	1,4	4,4	5,4	6,1
Sociologie / MVB	1,8	4,3	3,8	5,8
Communicatie	2,7	2,6	3,4	4,6
COM	2,9	4,1	3,6	5,8
Politologie (incl. P&B)	3,2	4,5	3,6	8,0
Bestuurskunde (incl. B&O)	2,0	5,5	3,7	4,5
Anders	1,0	4,3	3,0	9,3
Totaal	2,4 (n=49)	4,1 (n=355)	3,9 (n=72)	6,1 (n=242)

De gemiddelde studieduur van respondenten die zowel hun bachelor- als hun masterstudie aan de VU hebben voltooid is 6,1 jaar. Met name de studierichting politicologie weet deze categorie studenten kennelijk langer dan gemiddeld aan zich te binden. De zij-

instromers vanuit het HBO (3^e kolom) doen gemiddeld ruim vier jaar over de masteropleiding inclusief het premaster jaar, terwijl de zij-instromers die aan een andere universiteit hun bacheloropleiding deden ook ruim twee keer zo lang (2,4 jaar) over hun eenjarige masteropleiding doen. Naast politicologie kennen de opleidingen antropologie en sociologie een studieduur die boven het gemiddelde zit. De opleiding communicatiewetenschappen kent daarentegen een relatief snelle doorstroom van studenten.

2.4 WELKE DOORSTROOM VINDT ER PLAATS BINNEN DE VU?

Voor de categorie afgestudeerden die zowel de bachelor- als de masteropleiding heeft afgerond aan de Vrije Universiteit is nagegaan in hoeverre de bachelors zijn doorgestroomd in de master van dezelfde opleiding of in een andere masteropleiding binnen de faculteit (zie tabel 2-4).

TABEL 2-4: DOORSTROOM BACHELORSTUDENTEN NAAR MASTERSTUDENTEN, GEBASEERD OP GEGEVENS VAN FSW.

<i>Bachelorstudie</i>	MA BCO In %	MA Antropo- logie In %	MA Socio- logie In %	MA Communi- catie In %	MA COM In %	MA Politico- logie In %	MA Bestuurs- kunde In %	MA Research Master In %	Totaal
BA Antropologie, CA/NWS	-	40,0	-	-	56,4	-	-	3,6	100 (n=55)
BA Sociologie	-	-	82,4	-	11,8	-	-	5,9	100 (n=17)
Ba Communicatie- wetenschappen	3,1	-	-	96,9	-	-	-	-	100 (n=32)
BA politicologie	-	-	4,8	9,5	-	71,4	4,8	9,5	100 (n=21)
BA B&O	76,1	-	-	4,5	-	-	19,3	-	100 (n=88)
Totaal	31,9	10,3	7,0	17,4	15,5	7,0	8,5	2,3	100 (n=213) ^v

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de meeste afgestudeerden na hun bachelorstudie doorgaan in de masterstudie van dezelfde opleiding. Verder is het opvallend dat de politicologie bachelors zich het meeste verspreiden over verschillende masters, en dat slechts 40% van de antropologen doorstroomt naar de master binnen dezelfde discipline. Communicatiewetenschappers zijn het meest 'trouw' aan hun bacheloropleiding: 96,9 procent van deze bachelors stroomt door naar de masteropleiding communicatie. De master bestuurskunde trekt vooral veel studenten van de studierichting B&O, hoewel de bachelors B&O ook vaak kiezen voor de masteropleiding BCO.

2.5 WELKE VOOROPLEIDING HEBBEN FSW ALUMNI DOORLOPEN?

De BaMa-structuur zoals destijds geïntroduceerd op Nederlandse universiteiten moet het gemakkelijker maken om te wisselen van onderwijsinstelling. Op die manier kan een student

een bachelorstudie volgen in bijvoorbeeld Groningen en een masterstudie in Amsterdam, of omgekeerd.

Er zijn grofweg zeven verschillende manieren om in een studie bij FSW terecht te komen. Dit kan in de eerste plaats na een afgeronde VWO-opleiding. Een tweede manier is instromen na het afronden van een relevante HBO-opleiding (een HBO-Bachelor dus), waarna een student via een premasterclass het mastertraject in kan gaan en de bachelorfase kan overslaan. Deze categorie wordt veelal aangeduid als 'doorstromers'. Een student kan ook instromen via een andere universiteit. Zo kan een afgeronde bachelor op een andere universiteit toegang verschaffen tot een masteropleiding aan de VU, direct of nadat een relevante minor is gevolgd; een afgeronde propedeuse op een andere universiteit kan toegang geven tot het tweedejaar in een van de sociaalwetenschappelijke bacheloropleidingen. Ook een afgeronde propedeuse op het HBO kan toegang geven tot een FSW-bachelor. Een vijfde manier om een FSW-opleiding te gaan volgen (bijvoorbeeld een master of een minor) is via het buitenland, als onderdeel van een uitwisselingsprogramma. Daarnaast zijn er mogelijkheden om, al dan niet via een werkgever, in deeltijd, te studeren. Ten slotte is er nog de mogelijkheid om, wegens gebrek aan een adequate vooropleiding, via een ingangstoets (colloquium doctum) in te stromen in een van de bachelors.

De grootste groep afgestudeerden, zo blijkt uit tabel 2-3, is afkomstig uit het HBO. Slechts 6,3 % van de respondenten heeft tijdens de studie van universiteit gewisseld. 8,8 % van de respondenten is opgenomen in het alumnibestand omdat zij hun bacheloropleiding hebben afgerond, wat betekent dat de kans reëel is dat zij bij schrijven van dit rapport nog steeds studeren. Hoewel het niet expliciet vermeld staat in de antwoordcategorieën, kunnen we er vanuit gaan dat een ruime 30 % van de afgestudeerden gedurende de laatste vijf jaar is ingestroomd vanuit de middelbare school. Opvallend is dat HBO-ers die bij de faculteit instromen vooral kiezen voor de opleidingen COM en BCO, en in veel mindere mate voor studies als politicologie, antropologie of bestuurskunde. Het percentage studenten dat zowel een bachelor- als een masterstudie (of een volledig doctoraal) aan de VU heeft gevolgd is vooral hoog bij de traditionele disciplines, te weten de studies politicologie, antropologie en sociologie. Bij deze studies ligt het percentage instromers vanuit een andere universiteit ook tamelijk hoog.

2.6 POPULARITEIT VAN OPLEIDINGEN DOOR DE JAREN

Het zijn het vooral en nog steeds de studies BCO en COM die veel studenten trekken (zie tabel 2-6.1). Als we de resultaten uit 2010 vergelijken met die van de vorige twee alumnionderzoeken (Van der Veer & Schoonhoven 1998; Van der Veer & Van Elfrinkhof 2004) dan blijkt dat BCO en COM gedurende de afgelopen vijftien jaar het meest populair waren, bestuurskunde en communicatie zijn de afgelopen vijf jaar sterk in de belangstelling gekomen, waarbij de studierichting communicatie pas recent van start is gegaan. Ook laat de tabel zien dat de relatieve omvang van politicologie is afgenomen, waarschijnlijk deels veroorzaakt door de opsplitsing van Politiek en Bestuur (P&B) in enerzijds politicologie en anderzijds bestuurskunde / B&O. De belangstelling voor de disciplinaire studierichtingen sociologie en antropologie blijft bescheiden. Zo heeft de poging van het toenmalige faculteitsbestuur in 2005 om sociologie als disciplinaire studierichting weer 'op de kaart te zetten' niet geleid tot de destijds gehoopte toename van het aantal ingeschrevenen en afgestudeerden.

TABEL 2-6.1: AANTAL RESPONDENTEN PER STUDIERICHTING EN PER COHORT

<i>Studie</i>	Cohort 1 01-1990 tot 12-1996 in %	Cohort 2 09-1998 tot 09-2003 in %	Cohort 3 01-2005 tot 11-2009 in %
BCO	4,3	39,2	28,4
Politicologie	30,2	8	8,8
Antropologie	12,3	8	10,9
COM	40,7	27,8	23,3
Sociologie	12,5	11,8	10,3
Communicatie	-	-	7
Bestuurskunde (incl. B&O)	-	2,8	9,5
Anders	-	2,4	1,7
Totaal ingevuld	100 (n=818)	100 (n=212)	100 (n=777 ^{vi})

Naast de ontwikkelingen binnen het studieaanbod van de Faculteit Sociale Wetenschappen heeft er ook een grote verandering plaats gevonden binnen het opleidingstraject dat studenten doorlopen. Zo laat tabel 2-6.2 zien dat het aandeel deeltijdstudenten in de loop der jaren geleidelijk is afgenomen, van 40 naar 16,6 procent.

TABEL 2-6.2: AFGESTUDEERDEN VERDEELD IN VOL- EN DEELTIJD EN PER COHORT

<i>Opleidingstraject</i>	Cohort 1 01-1990 tot 12-1996 in %	Cohort 2 09-1998 tot 09-2003 in %	Cohort 3 01-2005 tot 11-2009 in %
geen antwoord	-	-	0,8
voltijd	60	64	75,5
deeltijd	40	23	16,6
voltijd en deeltijd	-	13	7,1
Totaal	100 (n=818)	100 (n=211)	100 (n=777 ^{vii})

2.7 WAT DOEN AFGESTUDEERDE FSW-ERS NU?

Momenteel heeft het merendeel van de alumni, 84 procent, een baan (zie tabel 2-7). Daarnaast is 9 procent van de steekproef gaan doorstuderen na het behalen van een diploma. Met ruim 5 procent ligt het percentage werklozen onder de afgestudeerden van de laatste vijf jaar iets hoger dan het landelijk gemiddelde van hoger opgeleide werklozen in deze jaren (CBS, 2010). Het werkloosheidspercentage is vooral hoog onder de afgestudeerde antropologen en sociologen, en in mindere mate onder de afgestudeerden in de communicatiewetenschap. Werkloosheidscijfers zijn opmerkelijk laag bij BCO-ers, COM-ers en bestuurskundigen.

TABEL 2-7: HUIDIGE ARBEIDSMARKTPOSITIE VAN FSW-ALUMNI

<i>Arbeidsmarkt- positie</i>	BCO In %	Antropo- logie In %	Socio- logie In %	Communi- catie In %	COM In %	Politico- logie In %	Bestuurs kunde / B&O In %	Anders In %	Totaal In %
Onderdeel beroepsbevolking, werkloos	4	9	7	6	4	9	4	7	5
Onderdeel beroepsbevolking, werkend	92	82	92	80	93	81	64	30	84
Geen onderdeel beroepsbevolking, student	4	9	1	14	3	10	29	61	7
Totaal	100 (n=221)	100 (n=85)	100 (n=80)	100 (n=54)	100 (n=181)	100 (n=69)	100 (n=74)	100 (n=13)	100 (n=777) ^{viii}

In hoofdstuk drie wordt nader ingegaan op de groep FSW-ers die op het moment van afronding van het onderzoek werkloos was, en ook niet stond ingeschreven als student. De groep afgestudeerden die momenteel werkzaam is en niet meer studeert, wordt nader bekeken in hoofdstukken vier en vijf.

3. AAN 'T WERK?

Van alle afgestudeerden in de steekproef heeft het overgrote deel op moment van de afronding van het onderzoek een baan (tabel 3). Slechts 5 procent van alle respondenten is werkloos en studeert niet meer, wat niettemin hoog is in vergelijking tot het landelijk werkloosheidscijfer onder hoog opgeleiden van 3.2 % (CBS 2010). In dit hoofdstuk besteden we aandacht aan afgestudeerden die momenteel geen baan kunnen vinden.

TABEL 3: ZOEKT U MOMENTEEL BETAALD WERK?

<i>Situatie respondent</i>	<i>In %</i>
geen antwoord	4,1
n.v.t. ik studeer nog	7,9
Ik heb momenteel een betaalde baan, en studeer niet meer	82,7
Ik heb geen betaalde baan, en studeer niet meer	5,1
Totaal	100 (n=821ix)

Van de respondenten hadden er 42 (5,1% van het totaal) op het moment van de dataverzameling geen betaalde baan. 15 van hen gaven op het moment van onderzoek aan geen werk te zoeken. De werkloze respondenten is gevraagd naar de reden waardoor ze momenteel geen baan hebben en, indien ze zoeken naar een baan, hoe lang ze hier al mee bezig zijn.

Drie afgestudeerden zijn niet op zoek naar een baan omdat zij zorgen voor familie/kinderen, één persoon gaf aan “geen behoefte te hebben aan een baan”. De meerderheid (11) van de niet-werkzoekende afgestudeerden gaf als reden dat men bezig is met een onbetaalde stage, “een lange reis wilde maken” of zelfs “reeds voorzien te zijn van een pensioen”³.

De werkzoekende afgestudeerden (4,4% van het totaal aantal respondenten) waren gemiddeld genomen 9,5 maanden aan het zoeken, maar de spreiding is groot (SD=10,6). Een grote groep (circa 40%) was op moment van invullen pas 1 tot 3 maanden op zoek naar een baan.

In vergelijking met het alumni-onderzoek uit 2004 is het percentage onvrijwillig werklozen anno 2010 geringer dan destijds (9%) (Van der Veer & Van Elfrinkhof 2004: 23). De onvrijwillige werkloosheid onder antropologen is op het moment van het huidige onderzoek naar verhouding het hoogst (7,1%). Dat was eveneens de uitkomst van de onderzoeken van 1997 en 2004.

De redenen waarom het vinden van een baan zo moeizaam gaat zijn divers - ruim de helft van de werkzoekende afgestudeerden gaf aan dat men geen passende baan kan vinden. Er zijn geen afgestudeerden die in plaats van betaald werk zijn overgestapt naar vrijwilligerswerk; wél gaven enkelen aan te zorgen voor familie/kinderen, of in opleiding te zijn zonder loon. Respondenten die aangaven al langere tijd op zoek te zijn naar een baan gaven vaak redenen als “ik solliciteer regelmatig, maar voldoe volgens de reacties niet genoeg aan het profiel van de functies”. Veel van deze afgestudeerden geven ook aan druk

³ In deze groep zaten ook twee afgestudeerden die een eigen bedrijf hadden opgericht, die hebben onterecht ingevuld dat ze op dat moment dit moment ‘geen betaalde baan’ hadden.

te zijn met bijbaantjes of uitzendwerk. Een enkeling meldt dat een lichamelijke handicap het extra moeilijk maakt om werk te vinden, of noemt “de economische crisis” als reden voor de eigen werkloosheid. Ook geven enkele alumni zonder baan aan dat ze alsnog hebben besloten om op korte termijn verder te gaan studeren teneinde hun arbeidsmarktperspectief te verbeteren.

4. WERKEN NA AFSTUDEREN: DE EERSTE FUNCTIE

De meeste afgestudeerden blijven niet lang bij hun eerste baan. Van de 653 alumni die aangaven momenteel een betaalde baan te hebben is zo'n 63% minimaal één keer veranderd van functie. In dit hoofdstuk nemen we onder de loep op welke manier alumni na hun afstuderen aan hun eerste functie zijn gekomen, om wat voor functie(s) het gaat en welke factoren lijken bij te dragen aan het vinden van de eerste functie.

4.1 WERKEN 'OP NIVEAU' IN DE EERSTE FUNCTIE

De afgestudeerden is gevraagd naar de diploma's waarvan zij denken dat ze hebben geholpen bij het vinden van hun eerste functie. Naast de ingangseisen van de eerste functie geven de antwoorden op deze vraag tegelijkertijd inzicht in hoeverre alumni een baan konden vinden die aansluit bij het niveau waarop ze zijn afgestudeerd. De gegevens daarover zijn weergegeven in tabel 4-1.

De meeste alumni vonden een functie waarvoor minimaal een WO-diploma of een combinatie van HBO- en WO-diploma nodig was. Het gegeven dat de politicologie- en bestuurskundestudenten aangeven te zijn aangenomen op basis van een WO-diploma, ligt hoogstwaarschijnlijk aan het geringe aantal HBO-instromers in deze studie. Studies met veel HBO-instromers hebben ook relatief veel afgestudeerden die melden dat een combinatie van een HBO- en een WO-diploma in hun perceptie de basis was waarop zij zijn aangenomen in hun eerste functie.

TABEL 4-1: DIPLOMA-VEREISTEN BIJ DE EERSTE FUNCTIE

<i>Diploma-vereisten</i>	BCO In %	Antropo- logie In %	Socio- logie In %	Commu- nicatie In %	COM In %	Politico- logie In %	Bestuurs- kunde / B&O In %	Anders In %	Totaal In %
WO / uitzicht op WO	34,1	35,9	42,3	47,8	28,3	60,3	51,7	22,2	40
Combi HBO en WO	31,3	16,7	17,9	28,3	23,5	12,7	9,6	22,2	22,8
HBO	25,6	12,8	20,5	13	20,8	4,8	19,2	22,2	19,9
Anders	9	34,6	19,2	10,9	17,5	22,2	19,2	33,3	17,3
Totaal	100 (n=211)	100 (n=78)	100 (n=78)	100 (n=46)	100 (n=183)	100 (n=63)	100 (n=52)	100 (n=9)	100 (n=742) ^x

De categorie 'anders' omvat antwoorden als "MBO-diploma", "een middelbare schooldiploma" of dat diploma's niet nodig waren voor hun eerste functie. Het zijn vooral de studies politicologie, bestuurskunde, communicatiewetenschap en sociologie waarbij de alumni (in ieder geval naar eigen inzicht) een baan op niveau vinden.

4.2 WELKE ERVARINGEN ACHTEN ALUMNI VAN BELANG BIJ DE EERSTE FUNCTIE?

Na de vraag welk diploma de doorslag gaf bij het verkrijgen van hun eerste baan, is ook gevraagd welke ervaringen de alumni zelf van belang achten bij het verkrijgen van hun eerste functie. Hierbij ging het vooral om de vraag of stages, bijbaantjes, commissiewerk, vrijwilligerswerk en buitenlandervaring in de optiek van afgestudeerden een toegevoegde

waarde hebben voor in sociale wetenschappen afgestudeerde starters op de arbeidsmarkt. Respondenten konden bij elk van de vijf factoren aangeven of deze naar hun mening al dan niet van belang waren. De resultaten (per activiteit het aantal keer genoemd) zijn weergegeven in tabel 4-2.

TABEL 4-2: BELANGRIJKE ERVARINGEN VOOR HET VERKRIJGEN VAN EERSTE FUNCTIE

<i>Ervaring</i>	BCO In %	Antropo- logie In %	Socio- logie In %	Commu- nicatie In %	COM In %	Politico- logie In %	Bestuurs- kunde / B&O In %	Anders In %	Totaal In %
Vrijwilligers- werk	6,4	17	12,1	6,3	10,3	14,1	11	0	10,3
Bestuurswerk / commissies	18,1	14,1	13,8	14,3	17,3	21,1	22	30	17,5
Bijbaantjes	33,5%	28,9	31	36,5	28,8	26,1	31,7	30	30,6
Buitenland ervaring	12	23	20,7	17,5	19,1	15,5	12,2	20	16,7
Stage	30	17	22,4	25,4	24,5	23,2	23,2	20	24,8
Totaal	100 (n=343)	100 (n=135)	100 (n=116)	100 (n=63)	100 (n=330)	100 (n=142)	100 (n=82)	100 (n=10)	100 (n=1121 ^{xi})

Over het algemeen blijken vooral bijbaantjes van belang te worden geacht bij het vinden van een eerste baan na de studie. Daarnaast spelen stages een relatief belangrijke rol en, in iets mindere mate, bestuurs- en commissiewerk en buitenlandervaring. Ervaring in het vrijwilligerswerk draagt daarentegen een stuk minder bij aan het vinden van een eerste baan, maar dat wordt waarschijnlijk veroorzaakt door het feit dat studenten over het algemeen weinig tot geen vrijwilligerswerk verrichten gedurende hun studie.

Als we vervolgens kijken naar de opleidingen waarin men is afgestudeerd, blijkt dat eigenlijk alleen alumni van de studie antropologie afwijken van het algemene patroon - voor antropologen is de invloed van buitenlandervaring extra sterk en wordt vrijwilligerswerk relatief vaak aangegeven als belangrijke ervaring die bijgedragen heeft tot het verkrijgen van de eerste baan. Verder lijken er weinig afwijkingen van het algemene patroon.

4.3 HOE VONDEN AFGESTUDEERDEN HUN EERSTE FUNCTIE?

De kanalen waarlangs afgestudeerden hun eerste baan na hun studie vonden, zijn weergegeven in tabel 4-3.

TABEL 4-3: VIA WELK KANAAL HEEFT U UW EERSTE FUNCTIE GEVONDEN?

Vindkanaal	BCO In %	Antro- pologie In %	Socio- logie In %	Commu- nicatie In %	COM In %	Politi- cologie In %	Bestuurs kunde / B&O In %	Anders In %	Totaal In %
Advertentie	26,7	20	18,6	36,4	20,3	27,0	16,7	-	22,9
Open sollicitatie	9,7	7,4	5,8	2,3	9,1	4,8	7,4	11,1	7,8
Via Stage	8,3	2,1	5,8	4,5	7,5	15,9	1,9		6,9
Voor baan gevraagd	7,8	10,5	14	9,1	9,1	17,5	20,4	22,2	11,1
Via netwerk	15,2	18,9	20,9	13,6	11,8	9,5	13	11,1	14,7
Uitzendbureau	11,1	20	9,3	9,1	13,4	7,9	3,7	-	11,5
Arbeidsbureau	1,4	1,1	-	-	0,5	-	-	-	0,7
Via werk / interne sollicitatie	6,9	6,3	9,3	9,1	8	4,8	9,3	22,2	7,7
Gevraagd te solliciteren	5,5	4,2	4,7	6,8	8,6	3,2	9,3	-	6,1
Eigen bedrijf gestart	0,9	1,1	2,3	-	1,1	1,6	1,9	11,1	1,3
Anders,	6,5	8,4	9,3	9,1	10,7	7,9	16,7	22,2	9,3
Totaal	100 (n=217)	100 (n=95)	100 (n=86)	100 (n=44)	100 (n=187)	100 (n=63)	100 (n=54)	100 (n=9)	100 (n=755) ^{xii}

Alumni vinden hun nieuwe baan vooral door middel van advertenties. Daarnaast spelen netwerken een belangrijke rol, gevolgd door uitzendbureaus en verzoeken tot sollicitatie van de werkgever zelf. Netwerken lijken een bovengemiddeld belangrijke rol te spelen bij het verkrijgen van een baan voor sociologen en voor antropologen.

Communicatiewetenschappers vinden hun eerste functie vooral via advertenties, politicologen bovengemiddeld via stages. Het belang van stages wordt door een afgestudeerde als volgt verwoordt.

“Om de huidige studenten goed voor te bereiden op hun toekomst is het van belang voor hen te weten dat werkgevers voornamelijk kijken naar de gevolgde opleiding(en), verscheidene bijbanen en stages (ook vaker naar nevenfuncties). Veelal word je na je afstuderen geconfronteerd met het feit dat je geen 'ervaring' hebt. Zorg ervoor dat je aanvullende cursussen volgt of je specialiseert, zodat je achtergrond niet als te breed wordt gezien. Als je weet dat je bv verder wilt in communicatie, zorg er dan voor dat je tijdens je studie een baantje kan krijgen bij een medium (zo rol je erin, ook al begin je onderaan) of alvast stage daar kan lopen. Zo doe je werkervaring op!”

Bestuurskundigen worden naar verhouding vaak voor een baan ‘gevraagd’. Antropologen komen relatief vaak via een uitzendbureau aan een baan, bijvoorbeeld als “schoentechnisch medewerker”, of als intercedent bij een uitzendbureau. Verder zijn er geen grote verschillen tussen de afgestudeerden in dit opzicht.

Onder de categorie ‘anders’ gaven sommigen aan dat ze hun CV op internet hadden gezet, bijvoorbeeld via Monsterboard, en via dit kanaal gevraagd zijn te solliciteren. Solliciteren via Internet is relatief nieuw in vergelijking met de uitkomst van eerdere alumnionderzoeken. Een andere, nieuwe, categorie die naar voren kwam bij de beantwoording van deze vraag is het kanaal ‘carrièrebeurs’; FSW-ers gaven relatief vaak aan

een baan te hebben gevonden via een carrièrebeurs, georganiseerd hetzij vanuit de overheid, hetzij vanuit de universiteit of het bedrijfsleven.

Sommige respondenten hebben nader gespecificeerd via welke netwerken ze aan hun huidige baan zijn gekomen, via vrienden, familie of zelfs via hun docent. Ook gaven enkele afgestudeerden in deze antwoordcategorie aan via hun afstudeerscriptie aan een baan zijn gekomen, zoals via de mensen en het bedrijf met wie ze voor deze scriptie in contact zijn gekomen. Een enkeling gaf aan “iemand op straat te zijn tegengekomen”.

4.4 IN WELKE SECTOREN KOMEN ALUMNI IN HUN EERSTE FUNCTIE TERECHT?

Het onderzoek naar de eerste functie van de alumni van de FSW richt zich – naast diplomavereisten en via welke wegen alumni aan deze eerste functie zijn gekomen – ook op andere aspecten van de eerste functie, zoals de aard van de functie en de sector waarin afgestudeerden werkzaam waren of zijn. Deze paragraaf gaat over de sector van de eerste functie. Vragen over de eerste en / of huidige functie zijn alleen zijn gesteld aan die alumni die hebben aangegeven na hun studie een periode *uitsluitend* te hebben gewerkt. De reden om de vraag op die wijze te stellen was om allerhande bijbaantjes buiten de analyse te houden.

Bij het verwerken van de data is gebruikt gemaakt van de volgende categorieën, die voor het grootste deel overeenkomen met de categorieën die zijn gebruik in het alumnonderzoek van 1998 (Van der Veer & Schoonhoven 1998: 34):

- Overheid: binnen deze sector zijn afgestudeerden werkzaam bij ministeries, provinciale en gemeentelijke overheden en bij overheidsapparaten als leger of politie.
- Onderwijs, Wetenschap en Cultuur: hieronder vallen afgestudeerden die werkzaam zijn bij universiteiten, onderzoeksinstituten, instellingen voor hoger beroepsonderwijs en overige onderwijsinstellingen. Ook behoren afgestudeerden die in hun professionele leven bezig zijn met kunst en cultuur tot deze categorie.
- Maatschappelijke Dienstverlening: ook deze sector is een belangrijke ‘afnemer’ van afgestudeerden in de sociale wetenschappen. We onderscheiden onder meer de gezondheidszorg, het maatschappelijk en sociaal werk, belangenorganisaties en organisaties ten behoeve van ontwikkelingssamenwerking. Ook de afgestudeerden die werkzaam zijn in de media, geschreven en ongeschreven, worden tot deze categorie gerekend.
- Zakelijke Dienstverlening: verschillende typen organisaties zijn in deze sector ingedeeld zoals organisatieadviesbureaus, PR- en communicatiebureaus, organisaties op het gebied van arbeidsbemiddeling zoals uitzendbureaus en organisaties en instellingen in de financiële sector zoals banken en verzekeringen.
- Handel en industrie: hieronder vallen afgestudeerden werkzaam in de transportsector, industriële productie en groot- en detailhandel.

TABEL 4-4: SECTOR VAN EERSTE FUNCTIE

<i>Sector eerste functie</i>	BCO In %	Antropo- logie In %	Socio- logie In %	Communi- catie In %	COM In %	Politico- logie In %	Bestuurs- kunde / B&O In %	Anders In %	Totaal In %
Overheid	10,8	6	7,8	2	9,9	29,7	18,1	15,4	11,6
Onderwijs en Wetenschap + cultuur	9,8	25,3	28,6	20,4	9,9	15,6	11,1	7,7	14,9
Maatschappelijke dienstverlening + media	13,7	31,3	29,9	10,2	27,9	15,6	6,9	7,7	19,9
Zakelijke dienstverlening	49	24,1	27,3	36,7	39	21,9	30,6	23,1	36,1
Handel en Industrie	10,8	4,8	2,6	12,2	8,7	4,7	2,8	15,4	7,6
Werkloos / ik studeer nog / geen sprake van 1e baan.	5,9	8,4	3,9	18,4	4,1	12,5	30,6	30,8	9,8
Totaal	100 (n=204)	100 (n=83)	100 (n=77)	100 (n=49)	100 (n=172)	100 (n=64)	100 (n=72)	100 (n=13)	100 (n=734) ^{xiii}

In de eerste functie zijn afgestudeerden veelal werkzaam in de zakelijke en maatschappelijke dienstverlening. Opvallend, maar niet onverwacht, is dat politicologen, bestuurskundigen en BCO-ers relatief vaak bij de overheid terecht komen. Het zijn vooral de sociologen, antropologen en communicatiewetenschappers die in het onderwijs aan de slag gaan na hun studie. Bestuurskundigen en communicatiewetenschappers komen naar verhouding weinig terecht in de maatschappelijke dienstverlening. De zakelijke dienstverlening trekt vooral BCO-ers en COM-ers aan, vermoedelijk vanwege het hoge managementgehalte van deze opleidingen.

4.5 HOE ZIET DE EERSTE FUNCTIE VAN AFGESTUDEERDEN ER UIT?

De vraag naar de aard van de eerste functie was ook een open vraag. De antwoorden zijn gecodeerd in zeven categorieën, vergelijkbaar met die uit eerdere alumni-onderzoeken (Van de Veer & Schoonhoven, 1998; Van der Veer en Van Elfrinkhof 2004), als volgt.

1. Voorlichting, relatiebeheer en externe betrekkingen, zoals voorlichtings- of PR-medewerker, journalist, intercedent, accountmanager, consultant.
2. Management en leiding geven, zoals manager, coördinator
3. Overige beleid- en staffuncties, zoals personeelsfunctionaris, beleidsmedewerker, financieel medewerker.
4. Onderzoek, onderwijs- en adviesfuncties, zoals onderzoeker, docent, organisatieadviseur
5. Sociaal agogische en medische beroepen, zoals verpleegkundige en maatschappelijk werker.
6. Overige, functies die op grond van de beschikbare informatie niet elders konden worden ingedeeld.
7. Traineeships, hier gaat het om een combinatie van werken en leren, waarin een trainee meerdere verschillende functies binnen een bedrijf vervult.

TABEL 4-5: AARD VAN DE EERSTE FUNCTIE

<i>Omschrijving van de eerste functie</i>	BCO In %	Antropologie In %	Sociologie In %	Communicatie In %	COM In %	Politologie In %	Bestuurskunde / B&O In %	Anders In %	Totaal In %
Voorlichting en relatiebeheer en externe betrekkingen	23,1	12,9	11,4	27,8	17,7	7,4	12,2	16,7	17,3
Management en leiding geven	18,1	12,9	21,5	16,7	16	16,2	17,6	25	17,2
Overige beleids- en staffuncties	12,7	22,4	16,5	7,4	20,4	11,8	10,8	8,3	15,2
Onderzoek-, onderwijs- en adviesfuncties	15,8	14,1	32,9	14,8	16,0	25	13,5	-	17,7
Sociaal agogische en medische beroepen	1	12,9	5,1	-	2,8	2,9	-	8,3	3,4
Traineeships	8,1	2,4	-	3,7	8,3	10,3	6,8		6,3
Overig	9,0	10,6	6,3	3,7	9,4	5,9	6,8	8,3	8,1
Geen antwoord	6,3	2,4	2,5	9,3	5,5	8,8	2,7	-	5,3
Werkloos / ik studeer nog / geen sprake van 1 ^e baan.	5,4	8,2	3,8	16,7	3,9	11,8	29,7	33,3	9,3
Totaal	100 (n=221)	100 (n=85)	100 (n=79)	100 (n=54)	100 (n=181)	100 (n=68)	100 (n=74)	100 (n=12)	100 ^{xiv} (n=777)

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de spreiding van alumni over verschillende functies tamelijk gelijkmatig is. Toch blijken verschillende functies in min of meerdere mate favoriet onder afgestudeerden, afhankelijk van de gevolgde opleiding.

Functies in de categorie voorlichting, relatiebeheer en externe betrekkingen worden vooral vervuld door afgestudeerden in de BCO en communicatiewetenschap. In management en leidinggevende functies komen daarentegen afgestudeerden uit alle verschillende afstudeerrichtingen terecht. De ‘overige beleids- en staffuncties’ worden vooral vervuld door antropologen en afgestudeerde COM-ers, terwijl onderwijs, onderzoeks- en adviesfuncties bovengemiddeld worden vervuld door sociologen en politicologen.

Afgestudeerden in de sociale wetenschappen komen, zoals te verwachten is, nauwelijks terecht in sociaal-agogische en medische beroepen, met uitzondering van antropologen. Het gaat in deze categorie concreet om functies als “zorgbemiddelaar”, “coach bij de jeugdzorg”, “buurtopbouwmedewerker” en “schoentechnisch medewerker”. Traineeships lijken evenmin populair bij afgestudeerden – politicologen, COM-ers en BCO-ers komen daar relatief nog het vaakst in terecht.

5. DE HUIDIGE FUNCTIE VAN FSW-ALUMNI

Dit hoofdstuk gaat over de huidige functie van de alumni. Het gaat hier dus om alle afgestudeerden die momenteel een baan hebben (N=645). Achtereenvolgens besteden we aandacht aan de mate waarin afgestudeerden tevreden zijn met hun huidige baan, het diploma op grond waarvan met is aangenomen, de sector waarbinnen men op dit moment een functie bekleedt en het soort werk dat men doet.

Verderop in dit hoofdstuk (tabellen 5-5.1 en 5-5.2) zullen we ingaan op eventuele verschillen tussen huidige functie en eerste functie van afgestudeerden.

TABEL 5: MATE VAN TEVREDENHEID MET HUIDIGE FUNCTIE

<i>Mate van tevredenheid met huidige functie.</i>	BCO In %	Antropo- logie In %	Socio- logie In %	Communi- catie In %	COM In %	Politico- logie In %	Bestuurs- kunde / B&O In %	Anders In %	Totaal In %
% tevreden of zeer tevreden	79,5	76,1	80,6	76,3	76,8	80,4	84,8	75	78,8
% neutraal	13,1	15,4	8,3	15,8	11	12,5	8,7	25	12,2
% ontevreden of zeer ontevreden	7,4	8,5	11,1	7,9	12,2	7,1	6,5		9
Totaal	100 (n=190)	100 (n=71)	100 (n=72)	100 (n=38)	100 N=164	100 (n=56)	100 (n=46)	100 (n=8)	100 (n=645) ^{xv}
Aantal tevreden alumni t.o.v. één ontevreden alumnus	11	9	7	10	6	11	13	-	9

Zoals uit de bovenstaande tabel blijkt zijn de COM-ers en sociologen naar verhouding het minst tevreden met hun huidige functie. Bijvoorbeeld, tegenover elke ontevreden COM-ers staan ongeveer zes tevreden COM afgestudeerden (zie onderste rij). Bestuurskundigen, politicologen en BCO'ers zijn naar verhouding het meest tevreden; tegenover elke uitgesproken ontevreden bestuurskundige staan minimaal 13 uitgesproken tevreden bestuurskundigen.

5. 1 WERKEN OP 'NIVEAU' IN DE HUIDIGE STUDIE

Als we kijken naar de diploma's op basis waarvan FSW-ers bij hun huidige functie zijn aangenomen in vergelijking met hun eerste baan, dan kunnen we constateren dat het aantal banen waarbij een WO-diploma vereist is, groter is bij de huidige baan dan bij de eerste baan (tabel 5-1).

TABEL 5-1: DIPLOMA-VEREISTEN HUIDIGE FUNCTIE (MEERDERE ANTWOORDEN WAREN MOGELIJK)

<i>Diploma op basis waarvan men is aangenomen</i>	Geen antwoord / studeert nog In %	BCO In %	Antropologie In %	Sociologie In %	Communicatie In %	COM In %	Politologie In %	Bestuurskunde / B&O In %	Anders In %	Totaal In %
WO	45	36,5	63,3	44,2	31,6	50,0	71,4	60	-	47,4
Combi HBO en WO	25	42,6%	20,4	25	47,4	26,3	2,9	13,3	50	29,1
HBO	20	8,8	8,2	19,2	5,3	7,6	5,7	13,3	25	10,1
Anders	10	12,2	8,2	11,5	15,8	16,1	20,0	13,3	25	13,5
Totaal	100 (n=20)	100 (n=148)	100 (n=49)	100 (n=52)	100 (n=19)	100 (n=118)	100 (n=35)	100 (n=30)	100 (n=4)	100 (n=475) ^{xvi}

Het aantal respondenten dat na het veranderen van baan is aangenomen op basis van een WO-diploma ligt ruim 7 procent hoger dan bij de eerste functie. In het algemeen nemen de percentages sterk toe van respondenten die zijn aangenomen op basis van een WO- of HBO-diploma of een combinatie in vergelijking met de vereisten voor de eerste baan na afstuderen (zie paragraaf 4.1). Het van baan veranderen leidt dus kennelijk tot een hoger percentage afgestudeerden met een passende baan, dat wil zeggen, een baan waarvoor een HBO-of WO-diploma vereist is.

5.2 IN WELKE SECTOREN KOMEN AFGESTUDEERDEN (IN HUIDIGE FUNCTIE) TERECHT?

In totaal zijn 438 respondenten sinds hun afstuderen minimaal één keer veranderd van baan. Van de 32 alumni die een baan hebben gehad en momenteel geen werk kunnen vinden zijn er 24 op zoek naar werk, en geven 8 alumni aan momenteel niet te zoeken naar werk.

Bij de indeling in sectoren is gebruik gemaakt van dezelfde categorieën als omschreven in paragraaf 4.4. Dit levert de volgende tabel op.

TABEL 5-2: SECTOR VAN HUIDIGE FUNCTIE

<i>Sector huidige functie</i>	BCO In %	Antropo- logie In %	Socio- logie In %	Commu- nicatie In %	COM In %	Politico- logie In %	Bestuurs- kunde / B&O In %	Anders In %	Totaal In %
Werkloos / ik studeer nog	9	17,1	7,8	22,4	8,2	16,4	36,1	38,5	14,3
Overheid	14,4	7,3	14,3	8,2	10,5	26,2	16,7	23,1	13,6
Onderwijs en Wetenschap + cultuur	8	32,9	28,6	20,4	7,6	14,8	6,9	7,7	14,2
Maatschappelijke dienstverlening + media	17,4	25,6	31,2	12,2	25,7	18	15,3	7,7	21,1
Zakelijke dienstverlening	41,8	14,6	15,6	24,5	38	18	20,8	15,4	29,3
Handel en Industrie	9	2,4	2,6	12,2	9,4	6,6	4,2	7,7	7,2
Totaal	100 (n=201)	100 (n=82)	100 (n=77)	100 (n=49)	100 (n=171)	100 (n=61)	100 (n=72)	100 (n=13)	100 (n=726) ^{xvii}

De verdeling van afgestudeerden over sectoren in hun huidige functie lijkt sterk op het patroon zoals gevonden met betrekking tot de eerste functie (hoofdstuk 4). Ook in de huidige functie zijn de afgestudeerden veelal werkzaam in de zakelijke en maatschappelijke dienstverlening, politicologen en bestuurskundigen komen relatief vaak bij de overheid terecht en sociologen, antropologen en communicatiewetenschappers gaan relatief vaak aan de slag in het onderwijs. Van de bestuurskundigen en communicatiewetenschappers werken ook in de huidige functie naar verhouding weinigen in de sector van de maatschappelijke dienstverlening. In de sector van de zakelijke dienstverlening zitten, ook wanneer we de huidige functie van afgestudeerde sociale wetenschappers in beschouwing nemen, naar verhouding veel BCO-ers en COM-ers en dat is, gelet op de inhoud van de opleiding, niet verrassend.

5.3 HOE ZIET DE AARD VAN DE HUIDIGE FUNCTIE VAN FSW-ALUMNI ERUIT?

Ook in vergelijking met de aard van de eerste functie waarin afgestudeerde sociale wetenschappers terecht komen (tabel 4-5) zijn er, als we kijken naar de huidige functie, weinig verschillen. Het percentage dat nu een management en leidinggevende functie heeft is nu iets (8 procent) hoger en het percentage overige beleids- en staffuncties is met een kleine 6 procent afgenomen in vergelijking met de eerste functie. Dit soort verschuivingen in aard van de functie heeft ongetwijfeld te maken met de ontwikkeling in de beroeps carrière van afgestudeerden (tabel 5-3).

TABEL 5-3: AARD VAN DE HUIDIGE FUNCTIE

<i>Aard van de huidige functie</i>	BCO In %	Antro- pologie In %	Socio- logie In %	Com- muni- catie In %	COM In %	Politico- logie In %	Bestuur- skunde / B&O In %	Anders In %	Totaal In %
Geen antwoord	6,1	2,5	2,6	9,4	4,0	3,3	2,8	-	4,4
Werkloos / ik studeer nog	9,6	16,0	9,2	20,8	8,0	16,4	36,6	38,5	14,3
Voorlichting en relatiebeheer en externe betrekkingen	20,7	12,3	10,5	20,8	17,7	11,5	8,5	7,7	15,8
Management en leiding geven	29,8	17,3	28,9	22,6	26,9	21,3	23,9	30,8	25,8
Overige beleids- en staffuncties	10,6	12,3	10,5	5,7	12	9,8	5,6	-	10
Onderzoek-, onderwijs- en adviesfuncties	13,6	24,7	34,2	17	22,3	31,1	15,5	7,7	20,9
Sociaal agogische en medische beroepen	0,5	12,3	3,9	-	2,9	3,3	1,4	7,7	3,2
Traineeships	4,0	2,5	-	3,8	4,6	1,6	2,8	-	3,2
Overig	4,5	-	-	-	1,7	1,6	1,4	7,7	2,1
Totaal	100 (n=198)	100 (n=81)	100 (n=76)	100 (n=53)	100 (n=175)	100 (n=61)	100 (n=71)	100 (n=13)	100 (n=728) ^{xviii}

5.4 ONDER WELKE VOORWAARDEN WERKEN FSW'ERS?

Het gemiddeld aantal uren per week dat men werkt verschilt weinig tussen de verschillende categorieën afgestudeerden (zie tabel 5-4.1). BCO-ers lijken gemiddeld de meeste uren per week te maken en sociologen en antropologen de minste.

TABEL 5-4.1: WERKTIJDFACTOR VAN AFGESTUDEERDE FSW-ERS IN 2009

<i>Studie en aantal uren werk per week</i>	n	Minimum Aantal uren	Maximum Aantal uren	Gemiddeld aantal uren	Standaard- afwijking
BCO	190	0	50	37,40	4,951
Antropologie /CA/NWS	71	8	50	33,89	7,581
Sociologie / MVB	71	12	42	33,54	6,138
Communicatie	38	20	44	36,92	5,169
COM	162	12	70	36,18	7,553
Politologie (incl. P&B)	56	6	50	36,82	5,794
Bestuurskunde (incl. B&O)	46	16	40	35,93	5,372
Totaal	634 ^{xix}	0	70	36.12	6.324

De gegevens in tabel 5-4.2 geven een (ruwe) schatting van het gemiddeld jaarinkomen van afgestudeerden. Als we het aantal werkuren per week (tabel 5-4.1) combineren met de schatting van het bruto jaarinkomen kunnen we een gemiddeld bruto uurloon berekenen. Het resultaat daarvan is weergegeven in tabel 5-4.3.

TABEL 5-4.2: GEMIDDELD BRUTO JAARLOON PER CATEGORIE AFGESTUDEERDEN

<i>Een globale indicatie van huidige brutojaarinkomen</i>	BCO In %	Antropologie In %	Sociologie In %	Communicatie In %	COM In %	Politologie In %	Bestuurskunde / B&O In %	Anders In %	Totaal In %
Geen antwoord	9,5	3,5	2,5	9,3	3,9	5,8	8,1	7,7	6,3
Tot 15.000 Euro	0,5	10,6	5,0	-	6,1	4,3	2,7	-	3,9
15.000 - 20.000 Euro	3,6	4,7	3,8	3,7	3,9	1,4	2,7	-	3,5
20.000 - 25.000 Euro	2,7	8,2	12,5	7,4	5,0	4,3	-	-	5,0
25.000 - 30.000 Euro	10,4	17,6	15,0	18,5	10,5	4,3	8,1	7,7	11,5
30.000 - 35.000 Euro	16,3	17,6	18,8	16,7	17,7	14,5	5,4	23,1	16,0
35.000 - 40.000 Euro	16,7	11,8	13,8	13	19,3	15,9	4,1	7,7	14,8
40.000 - 45.000 Euro	9,0	5,9	7,5	1,9	8,3	17,4	8,1	-	8,4
45.000 - 50.000 Euro	9,0	2,4	3,8	-	4,4	5,8	9,5	-	5,7
Meer dan 50.000 Euro	14	2,4	8,0	9,3	13,8	11,6	16,2	15,4	11,8
werkloos / momenteel geen baan / geen sprake van eerste baan / student	8,0	15,3	8,8	20,4	7,2	14,5	35,1	38,5	13,3
Totaal	100 (n=221)	100 (n=85)	100 (n=80)	100 (n=54)	100 (n=181)	100 (n=69)	100 (n=74)	100 (n=13)	100 (n=777) ^{xx}

TABEL 5-4.3: GEMIDDELD BRUTO UURLOON PER CATEGORIE AFGESTUDEERDEN

<i>Bruto Uurloon per categorie afgestudeerden</i>	N	Minimum uurloon	Maximum uurloon	Gemiddeld bruto uurloon	Standaard afwijking
BCO	181	8,41	31,55	19,57	5,08
Antropologie	69	4,81	39,06	17,11	5,84
Sociologie	71	8,59	38,06	18,93	5,93
Communicatiewetenschappen	38	10,82	28,04	17,33	4,48
COM	159	3,43	60,10	19,15	6,31
Politologie (incl. P&B)	55	6,01	40,06	19,94	5,65
Bestuurskunde / B&O	42	9,62	29,69	21,05	5,76
Anders	7	13,22	28,04	19,47	5,41
Totaal	622 ^{xxi}	3.43	60.1	19.11	5.73

De gegevens uit tabel 5-4.1, 5-4.2 en 5-4.3 moeten vanzelfsprekend met de grootst mogelijke voorzichtigheid worden geïnterpreteerd. Maar ze zijn niet geheel onbetrouwbaar. Het gemiddeld bruto jaarinkomen van recent afgestudeerden in hun huidige functie (gebaseerd op klassenmiddens) ligt anno 2010 tussen de 30.000 en 35.000 euro.

Een naar verhouding gemiddeld hoog bruto uurloon ontvangen bestuurskundigen, politicologen, BCO-ers en COM-ers; het gemiddelde bruto uurloon is naar verhouding het laagst bij de recent afgestudeerde antropologen. Deze laatstgenoemde bevinding is in lijn met die uit het vorige alumnionderzoek (Van der Veer & Van Elfrinkhof, 2004). Kennelijk houdt dit verband met hetgeen ook in 2004 naar voren werd gebracht, namelijk dat het arbeidsmarktperspectief voor afgestudeerde antropologen nog steeds minder gunstig is als dat voor afgestudeerden in de meeste overige sociale wetenschappen. Hoe het ook zij,

sociale wetenschappen studeren hoef je voor het inkomen niet te doen, maar zeker ook niet te laten!

De flexibiliteit van de arbeidsmarkt staat al vele jaren ter discussie. Uit het alumnionderzoek uit 1997 (Van der Veer & Schoonhoven, 1998) bleek dat het aantal afgestudeerden met een vaste baan 63 procent bedroeg. In 2004 (Van der Veer & Van Elfrinkhof) bleek dat nog circa 57 procent van de afgestudeerden op het moment van onderzoek een vaste aanstelling had, of, zoals dat soms wordt aangeduid, een ‘aanstelling voor onbepaalde tijd’. De resultaten uit het huidige onderzoek laten zien dat het percentage met een vaste aanstelling anno 2010 is teruggelopen tot 48 procent (zie tabel 5-4.4).

TABEL 5-4.4: AARD VAN HET DIENSTVERBAND IN DE HUIDIGE FUNCTIE EN DE FLEXIBILITEIT VAN HET CONTRACT

<i>Wat is de aard van uw dienstverband in uw huidige functie?</i>	BCO In %	Antropologie In %	Sociologie In %	Communicatie In %	COM In %	Politologie In %	Bestuurskunde / B&O In %	Anders In %	Totaal In %
Geen antwoord	6,3	1,2	1,3	9,3	2,2	4,3	2,7	7,7	4
n.v.t., werkloos / momenteel geen baan / geen sprake van eerste baan / student	8,1	15,3	8,8	20,4	7,2	14,5	35,1	38,5	13,3
Vaste aanstelling	51,6	37,6	52,5	31,5	53	52,2	43,2	46,2	48,3
Tijdelijke aanstelling, korter dan 2 jaar	27,1	29,4	26,3	35,2	25,4	17,4	14,9	-	25
Tijdelijke aanstelling, langer dan 2 jaar	3,6	11,8	8,8	3,7	3,9	8,7	1,4	-	5,3
Zelfstandig / freelance	3,2	4,7	2,5	-	8,3	2,9	2,7	7,7	4,2
Totaal	100 (n=221)	100 (n=85)	100 (n=80)	100 (n=54)	100 (n=181)	100 (n=69)	100 (n=74)	100 (n=13)	100 (n=777) ^{xxii}

De arbeidsmarkt voor afgestudeerden in de sociale wetenschappen is kortom in toenemende mate flexibel geworden. De antropologen zijn, zoals blijkt in het huidige onderzoek, samen met de communicatiewetenschappers, ook anno 2010, het meest ‘flexibel’ aangesteld. Voor wat betreft de antropologen heeft dat wellicht te maken met het naar verhouding minder gunstige arbeidsmarktperspectief. Een bovengemiddeld deel van de COM-ers is kennelijk een eigen bedrijf begonnen.

5.5 ALS ALUMNI VAN FUNCTIE VERANDEREN, BLIJVEN ZE DAN IN HET ZELFDE TYPE FUNCTIE EN IN DE ZELFDE SECTOR WERKZAAM?

In tabel 5-5.1 is de beroepssector van de eerste functie vergeleken met die van de huidige functie voor de (409) alumni uit ons onderzoek die minimaal één keer van functie zijn veranderd. De meerderheid van hen is weliswaar van functie gewisseld maar werkzaam gebleven in dezelfde sector. Van degenen die bij functieverandering naar een andere sector zijn gegaan (in totaal 33%) is het grootste aantal begonnen in de zakelijke dienstverlening (33%) en doorgestroomd naar de overheidssector (17%) of naar de maatschappelijke dienstverlening (14%). De tabel geeft het procentuele verloop weer binnen de verschillende sectoren per categorie afgestudeerden. In de tabel is een percentuele toename gemarkeerd in lichtgrijs en een percentuele afname in donkergrijs. Zo is bijvoorbeeld 17% van de

werkende BCO'ers bij verandering overgestapt naar een andere beroepssector. Deze 17% bestaat vooral uit afgestudeerden die in de eerste functie met name werkzaam waren in de zakelijke dienstverlening (13%), en relatief vaak de overstap hebben gemaakt naar de overheidssector (9%) en de maatschappelijke dienstverlening (7%). Dit verloop binnen de verschillende sectoren is voor de verschillende categorieën afgestudeerden weergegeven in de tabel, waarbij de percentages zijn afgerond. Dit proces van 'verhuizing' vond relatief vaak plaats bij BCO'ers, sociologen en antropologen.

TABEL 5-5.1: VAN EERSTE FUNCTIE NAAR HUIDIGE FUNCTIE; VERANDERING VAN DE WERKSECTOR, IN AANTALLEN, GEEN PERCENTAGES.

<i>Sector waar alumni zijn uitgestroomd en ingestroomd van eerste naar huidige functie</i>	BCO	Antropologie	Sociologie	Communicatie	COM	Politologie	Bestuurskunde / B&O	Anders	Totaal
Overheid	9	1	6	3	1	-3	-1	1	17
Onderwijs en Wetenschap + cultuur	-3	7	2	1	-5	-1	-2	-	-
Maatschappelijke dienstverlening + media	7	-2	1	1	-2	2	6	-	14
Zakelijke dienstverlening	-13	-5	-9	-5	3	-	-4	-	-33
Handel en Industrie	-1	-1	-	-	2	2	1	-1	-
Overig	1	-	-	-	1	-	-	-	2
Totaal respondenten	129	47	48	17	106	29	29	4	409 ^{xxiii}

Van 362 respondenten is een beschrijving ontvangen van de aard van zowel de huidige als de eerste functie. Op basis hiervan is gekeken welke belangrijkste veranderingen van type functie er heeft plaatsgevonden bij functieverandering.

Uit de gegevens in tabel 5-5.2 komt naar voren dat veel respondenten al in het begin van hun carrière zijn doorgegroeid naar managementposities. Dat geldt met name voor de alumni die tijdens hun eerste functie een traineeship hebben doorlopen.

TABEL 5-5.2: VAN EERSTE FUNCTIE NAAR HUIDIGE FUNCTIE; VERANDERING VAN DE AARD VAN DE FUNCTIE, IN AANTALLEN, GEEN PERCENTAGES

<i>Verandering in aard van de functie, waar vandaan en waar naartoe</i>	BCO	Antropologie	Sociologie	Communicatie	COM	Politologie	Bestuurskunde / B&O	Anders	Totaal
Voorlichting en relatiebeheer en externe betrekkingen	1	1	-1	-4	-	2	-1	-	-2
Management en leiding geven	20	4	6	4	18	2	4	-	58
Overige beleids- en staffuncties	-4	-5	-3	-1	-13	-2	-2	-1	-31
Onderzoek-, onderwijs- en adviesfuncties	-2	9	1	2	13	2	2	1	28
Sociaal agogische en medische beroepen	-1	-2	-	-	-	-	1	-	-2
Traineeships	-7	-7	-3	-1	-12	-1	-1	-	-32
Overig	-7	-	-	-	-6	-3	-3	-	-19
Totaal	109	43	43	16	98	24	26	3	362 ^{xxiv}

6. HOE KIJKEN AFGESTUDEERDEN TERUG OP HUN OPLEIDING?

In dit hoofdstuk besteden we aandacht aan de wijze waarop de opleidingen binnen de faculteit door recent afgestudeerden worden geëvalueerd, hoe beoordelen recent afgestudeerden achteraf verschillende onderwijselementen, wat hebben ze gemist, waarvan hebben ze in hun huidige werk het meest profijt en wat hebben ze, achteraf gezien, gemist tijdens hun studie. De vragen uit de enquête zijn voor een belangrijk deel dezelfde als die uit voorgaande alumnionderzoeken. Dat maakt het mogelijk om de oordelen over de onderwijsprestaties van de faculteit in de afgelopen jaren in kaart te brengen.

6.1 RAPPORTCIJFER VOOR VERSCHILLENDE ELEMENTEN VAN DE OPLEIDING

Evenals in beide vorige alumnionderzoeken is gevraagd naar een oordeel over een aantal onderdelen van de studie waar alle afgestudeerden mee te maken hebben gehad. De rapportcijfers zijn, per beoordeeld element en uitgesplitst naar opleiding, weergegeven in tabel 6-1.

TABEL 6-1: RAPPORTCIJFERS PER ONDERWIJSELEMENT

Hoe beoordeelt u de...	BCO	Antropologie	Sociologie	Communicatie	COM	Politologie	Bestuurskunde / B&O	Anders	Totaal
Training van onderzoekstechnieken	7,6	7,1	7,2	7,8	7,1	7,3	7,2	7,3	7,3
Vakinhoudelijke kwaliteit van de opleiding	7,3	7,3	7,2	7,4	7,3	7,3	6,9	7,3	7,3
Kwaliteit van de docenten	7,3	7,4	7,5	7,5	7,3	7,5	7,2	6,8	7,3
Scriptiebegeleiding	7,2	7,4	7,4	7,4	6,9	7,4	7,0	6,3	7,2
Organisatie van het onderwijs (roosters, zalen)	6,9	7,1	7,1	7,3	6,9	7,4	7,2	6,1	7,0
Training van schriftelijke vaardigheden	6,6	7,2	6,8	7,1	6,7	6,9	6,5	6,1	6,8
Opbouw van het curriculum	6,8	6,7	6,6	6,9	6,9	6,7	6,9	6,8	6,8
Aansluiting van uw opleiding op de arbeidsmarkt	6,4	5,2	6,0	6,6	6,2	6,2	6,5	5,8	6,2
Studiebegeleiding door uw studieadviseur	5,6	6,3	5,9	6,6	5,5	6,1	6,1	5,1	5,8
Training van mondelinge en communicatieve vaardigheden	5,5	6,5	6,0	6,3	5,4	6,0	5,2	5,3	5,7
Gemiddeld rapportcijfer	6,7	6,8	6,7	7,1	6,6	6,8	6,7	6,3	6,7
Aantal respondenten	(200)	(81)	(75)	(45)	(164)	(964)	(67)	(12)	(728) ^{xxv}

Het beeld dat uit het onderzoek naar voren komt is niet onverdeeld positief. Weliswaar worden alle onderdelen als ‘voldoende’ aangemerkt (hoger dan een 5,5) maar het gemiddelde rapportcijfer is (volgens facultaire regels afgerond) een 6,5. Dit resultaat biedt geen reden tot zelfgenoegzaamheid. Integendeel, waar de faculteit bij studenten wil afrekenen met de zesjescultuur, dient ze wat dat betreft ook de hand in eigen boezem te steken.

Punten van zorg voor de faculteit zouden in elk geval moeten zijn de training in mondelinge en communicatieve vaardigheden, de studiebegeleiding en aandacht voor de aansluiting van de opleiding op de arbeidsmarkt, met name voor de overige studierichtingen en de studierichting antropologie. Uit bovenstaande gegevens blijkt dat dit laatste vooral door de antropologen als buitengewoon zorgwekkend wordt ervaren. Zoals een afgestudeerde antropoloog zei:

“Ik heb tijdens mijn studie antropologie veel kennis en vaardigheden opgedaan. Het vinden van een geschikte baan was na mijn afstuderen lastig. Al mijn medestudiegenootjes hebben dit ook ervaren. Ik denk dat het daarom belangrijk is studenten tijdens de studie beter voor te bereiden op de arbeidsmarkt.”

Ten slotte zou, volgens een afgestudeerde, meer aandacht kunnen worden besteed aan de als feestelijk bedoelde diploma-uitreiking in het Metropolitan gebouw.

“De sfeer bij het uitreiken van het diploma kan naar mijn idee veel leuker en warmer. Docenten doen meestal hun best, maar de entourage, parkeergelegenheid en zelfs toiletten (en haakjes voor jassen) bij de ingang, het kan allemaal een stuk uitnodigender voor bezoekers.”

6.2 RAPPORTCIJFERS DOOR DE JAREN HEEN.

In tabel 6-2 worden de gemiddelde beoordelingen in de vorm van rapportcijfers uit 2010 vergeleken met die uit 2004 en uit 1998⁴.

TABEL 6-2: RAPPORTCIJFERS PER ONDERWIJSELEMENT DOOR DE JAREN HEEN

Oordeel over...	Cohort 1 01-1990 tot 12-1996	Cohort 2 09-1998 tot 09-2003	Cohort 3 01-2005 tot 11-2009	cohort 2 t.o.v. cohort 1	cohort 3 t.o.v. cohort 2
Training van onderzoekstechnieken	6,8	6,9	7,3	+0,1	+0,4
Kwaliteit van de docenten	6,9	6,9	7,3	+/-	+0,4
Studiebegeleiding door uw studieadviseur	6,1	5,4	5,8	-0,7	+0,4
Training van schriftelijke vaardigheden	6,2	6,5	6,8	+0,3	+0,3
Vakinhoudelijke kwaliteit van de opleiding	7,2	7,0	7,3	-0,2	+0,3
Scriptiebegeleiding	n.v.t.	7,0	7,2	n.v.t.	+0,2
Opbouw van het curriculum	n.v.t.	6,8	6,8	n.v.t.	+/-
Organisatie van het onderwijs (roosters, zalen)	6,9	7,0	7,0	+0,1	+/-
Aansluiting van uw opleiding op de arbeidsmarkt	5,2	6,3	6,2	+1,1	-0,1
Training van mondelinge en communicatieve vaardigheden	4,9	5,8	5,7	+0,9	-0,1
Eindcijfer	6,3	6,9	6,7	+0,6	-0,2

⁴ Let op: gemiddelde eindcijfer is gedaald omdat hierbij alleen de waarden zijn meegenomen van die alumni die alle onderdelen hebben beoordeeld. Dit terwijl bij de losse onderdelen ook waarden zijn meegenomen van alumni die slechts op enkele onderdelen hebben geantwoord wat ze ervan vinden.

In de loop der jaren is, zo blijkt uit tabel 6-2, een aantal elementen in de opleiding in kwaliteit verbeterd. Dat geldt voor de training in onderzoekstechnieken en de training in schriftelijke vaardigheden en, vooral in de laatste jaren, voor de vakinhoudelijke kwaliteit van de opleidingen. Ook de scriptiebegeleiding en de kwaliteit van docenten is verbeterd. Het verbeteren van de training in communicatieve vaardigheden en de studiebegeleiding laten te wensen over. Aandacht daarvoor verdient prioriteit. Optimale studiebegeleiding is van groot belang, mede in verband met de invoering van het bindend studieadvies op korte termijn. Omdat in dit onderzoek niet was voorzien in het houden van interviews met alumni kon helaas niet worden nagegaan waarop de magere beoordeling van de studiebegeleiding precies is gebaseerd.

6.3 WAT HEBBEN DE ALUMNI HET MEEST GEMIST TIJDENS HUN STUDIE?

In de vragenlijst is de (open) vraag opgenomen: 'Kunt u achteraf zeggen wat u tijdens de opleiding heeft gemist? (u kunt desgewenst 3 onderdelen noemen, waarbij wij u vragen het naar uw mening meest gemiste onderdeel op de eerste plaats te zetten, het op een na meest gemiste onderdeel op de tweede plaats enz.)'. Vervolgens bood de enquête de mogelijkheid om drie tekstvakken in te vullen. De antwoorden op deze open vraag, in het vervolg aangeduid als 'klachten' zijn vervolgens door de onderzoekers ingedeeld in twaalf categorieën, als volgt.

1. Samenstelling curriculum; hierin werden specifieke onderwerpen genoemd die alumni bij hun studie hebben gemist, of studieonderdelen die onderbelicht werden bevonden. Bijvoorbeeld zaken als 'een grotere overheidscomponent', of 'stukje financieel'.
2. Communicatievaardigheden, waarin vooral schrijven, presenteren, debatteren en vaardigheden in vreemde talen werden genoemd.
3. Praktijkgerichtheid, waarin vooral contact met het bedrijfsleven genoemd werd.
4. Organisatie, inclusief gebrekkige mogelijkheden voor het studeren in het buitenland, weinig contacturen, onduidelijke roosters en slechte kwaliteit docenten.
5. Aansluiting op de arbeidsmarkt, waarin ook zaken als loopbaanoriëntatie, sollicitatietechnieken en algemene voorlichting van de arbeidsmarkt voor specifieke studies aan bod kwam.
6. Voldoende niveau; hierin werd vooral een gebrek aan vakinhoudelijke kennis en verdieping genoemd, maar ook het te gemakkelijke niveau van de tentamens.
7. Stages en mogelijkheden tot stage.
8. Persoonlijke begeleiding; hierin werd geklaagd over de kwaliteit van de docenten, het gebrek aan goede scriptiebegeleiding.
9. Onderzoekstechnieken, zoals interviewtechnieken en kennis over statistiekprogramma's.
10. Academisch klimaat; hierin werden zaken genoemd als het gebrek aan leergierige medestudenten, het gebrek aan levendige werkcolleges en discipline.
11. Samenhang in curriculum, waarin klachten aan bod kwamen over de relatie tussen vakken en het gebrek aan dwarsverbanden tussen vakken.
12. Overig; hierin werden zeer uiteenlopende zaken genoemd, bijvoorbeeld dat de studie theoretischer zou mogen en de 'persoonlijke ontwikkeling'.

De drie keuzemogelijkheden werden niet door iedereen ingevuld, sommige respondenten vulden bijvoorbeeld alleen de eerste twee antwoordmogelijkheden in en anderen helemaal niets. De keuze is gemaakt om verschillende punten toe te kennen aan klachten, afhankelijk van de volgorde waarin de klachten worden geuit. Als een klacht op de eerste plek is genoemd, dan krijgt de categorie waarin de klacht thuis hoort drie punten. Als een klacht op de tweede plek is genoemd, dan krijgt de categorie waarin deze thuis hoort twee punten, en als een klacht op de derde plek is genoemd, dan krijgt de categorie waarin deze thuis hoort één punt. Op die manier kon tabel 6-3 worden geconstrueerd.

TABEL 6-3: WELKE ONDERDELEN HEEFT U TIJDENS UW OPLEIDING HET MEEST GEMIST?

<i>Het meest gemist</i>	BCO Pts.	Antropo- logie Pts.	Socio- logie Pts.	Commu- nicatie Pts.	COM Pts.	Politico- logie Pts.	Bestuurs kunde / B&O Pts.	Anders Pts.	Totaal Pts.
Samenstelling curriculum	143 (22,8%)	48 (14,8%)	27 (10,3%)	27 (16,9%)	114 (19,5%)	62 (27,1%)	55 (19,0%)	3 (7,5%)	491 (19,0%)
Communicatie vaardigheden	127 (20,3%)	28 (8,6%)	32 (12,2%)	27 (16,9%)	70 (12,0%)	45 (19,7%)	70 (24,1%)	2 (5,0%)	413 (15,9%)
Praktijkgerichtheid	103 (16,4%)	33 (10,2%)	22 (8,4%)	47 (29,4%)	105 (18,0%)	26 (11,4%)	36 (12,4%)	15 (37,5%)	398 (15,4%)
Organisatie	48 (7,7%)	15 (4,6%)	23 (8,7%)	13 (8,1%)	55 (9,4%)	22 (9,6%)	28 (9,7%)	8 (20,0%)	220 (8,5%)
Aansluiting op de arbeidsmarkt	25 (4,0%)	60 (18,5%)	42 (16,0%)	6 (3,8%)	52 (8,9%)	5 (2,2%)	5 (1,7%)	3 (7,5%)	201 (7,8%)
Voldoende niveau	52 (8,3%)	27 (8,3%)	21 (8,0%)	8 (5,0%)	39 (6,7%)	17 (7,4%)	21 (7,2%)	3 (7,5%)	194 (7,5%)
Stages en mogelijkheden tot stage	39 (6,2%)	24 (7,4%)	21 (8,0%)	12 (7,5%)	21 (3,6%)	8 (3,5%)	35 (12,1%)	-	163 (6,3%)
Persoonlijke begeleiding	34 (5,4%)	18 (5,6%)	19 (7,2%)	5 (3,1%)	48 (8,2%)	12 (5,2%)	10 (3,4%)	-	154 (5,9%)
Onderzoekstech- nieken	12 (1,9%)	38 (11,7%)	23 (8,7%)	3 (1,9%)	30 (5,1%)	16 (7,0%)	8 (2,8%)	3 (7,5%)	138 (5,3%)
Academisch klimaat	1 (0,2%)	9 (2,8%)	14 (5,3%)	-	14 (2,4%)	1 (0,4%)	2 (0,7%)	3 (7,5%)	44 (1,7%)
Samenhang in curriculum	13 (2,1%)	2 (0,6%)	8 (3,0%)	-	8 (1,4%)	6 (2,6%)	6 (2,1%)	-	43 (1,7%)
Overig	30 (4,8%)	22 (6,8%)	11 (4,2%)	12 (7,5%)	28 (4,8%)	9 (3,9%)	14 (4,8%)	-	132 (5,1%)
Punten totaal	627 100%	324 100%	263 100%	160 100%	584 100%	229 100%	290 100%	40 100%	2591 100%
N	221	85	80	54	181	69	74	13	821 ^{xxvi}

Onder in de tabel is het aantal respondenten aangegeven dat verantwoordelijk is voor het aantal punten van de desbetreffende categorie klachten. Een respondent kan maximaal 6 punten aan één categorie geven, als de meest gemiste onderdelen (klachten) alle drie zijn ingedeeld in dezelfde categorie ($3+2+1=6$ punten). Vervolgens is per klachtencategorie het percentage berekend door het aantal punten per categorie te delen door het totaal aantal vergeven punten.

Zoals bovenstaande tabel aangeeft zijn de meeste klachten binnengekomen over de samenstelling van het curriculum, dus vooral over specifieke vakken die men heeft gemist. Daarnaast worden communicatieve vaardigheden en praktijkgerichtheid gemist in de opleiding. Deze drie categorieën scoren ongeveer 50 % van alle punten.

Verder levert bovenstaande tabel, wanneer we de afzonderlijke opleidingen in ogenschouw nemen, nog een aantal interessante uitschieters op. In de tabel zijn percentages per opleiding grijs 'ge-highlight' wanneer het verschil met het percentage aan klachten in de betreffende categorie over de hele steekproef meer dan 3 procent bedraagt. Zo zijn het vooral de politicologen en BCO-ers die klachten hebben over de samenstelling van het curriculum, terwijl bestuurskundigen (vroeger nog samen met politicologen) voornamelijk het gebrek aan stages en training in communicatievaardigheden als gemis ervaren. Aansluiting op de arbeidsmarkt is vooral een klacht van antropologen en sociologen. Volgens COM-ers laat verder de persoonlijke begeleiding iets meer te wensen over dan dat bij andere afgestudeerden het geval is.

“De vraag die ik mis is hoe je de opleiding als meerwaarde ervaart voor je carrière. Dit laatste stelt mij en vele medestudenten (die spreek ik nog regelmatig) zeer teleur. Er is een Nederland een groot overschot aan organisatieadviseurs, communicatieadviseurs en antropologen. Ikzelf en de nodige andere studenten zijn dan ook totaal iets anders gaan doen. Als ik achteraf beter was voorgelicht door de VU en eerlijk was medegedeeld wat betreft de mogelijkheden op de arbeidsmarkt, had ik nooit voor deze opleiding gekozen. De opleiding is leerzaam en interessant en goed als bagage, maar om nu te zeggen dat de arbeidsmarkt hierop staat te springen, nee! Ik had achteraf toch de fiscale kant op moeten gaan, waar ik toen over twijfelde. Heb dat inmiddels gedaan en ben nu bezig met een fiscale specialisatie met hierna wellicht nog een fiscale master. Ik werk momenteel als fiscalist en dat is echt een gouden zet geweest! Ik krijg het ieder jaar drukker en merk dat er veel behoefte aan is, vanuit zowel het bedrijfsleven, overheid als ook particulieren.”

Ten slotte, het gemis aan onderwijs in onderzoekstechnieken wordt vooral ervaren door de (met name in kwalitatieve onderzoeksmethoden geschoolde) antropologen en de (vooral in kwantitatieve onderzoeksmethoden geschoolde) sociologen.

6.4 WELKE OPLEIDINGSONDERDELEN SPELEN DE BELANGRIJKSTE ROL IN DE LOOPBAAN?

“Dat de studie die ik gevolgd heb niet aansluit bij mijn huidige functie zie ik niet als probleem. Ik heb immers geen functie die gericht is op het doen van onderzoek/wetenschap. Uit de opleiding zijn de bachelor thesis en master thesis trajecten mij het meest bijgebleven omdat ik die het meest effectief vond in het leren (in de praktijk toepassen van de theorie).”

In het onderzoek is ook informatie verzameld over van welke onderdelen uit de gevolgde opleiding men het meest profijt heeft gehad in de huidige of eventuele vorige functie(s). Dit is gedaan door middel van het stellen van een open vraag ('Kunt u achteraf aangeven van welke onderdelen u het meeste profijt heeft gehad? U kunt er desgewenst 3

noemen, waarbij wij u vragen het naar uw mening beste vak op de eerste plaats te zetten, het op een na beste op de tweede plaats enz.)'. De antwoorden op deze open vraag zijn vervolgens door de onderzoekers ondergebracht in 11 categorieën (zietabel 6-4). De tabel is op vergelijkbare wijze geconstrueerd als de vorige tabel (6-3).

TABEL 6-4: STUDIEONDERDELEN WAARVAN MEN HET MEEST PROFIJT HEEFT GEHAD

Studieonderdelen waarvan men het meest profijt heeft gehad	BCO Pts.	Antropo- logie Pts.	Socio- logie Pts.	Commu- nicatie Pts.	COM Pts.	Politico- logie Pts.	Bestuurs- kunde / B&O Pts.	Anders Pts.	Totaal Pts.
Specifieke vakken	542 (62,8%)	71 (23,3%)	145 (48,7%)	73 (41,0%)	360 (49,8%)	117 (45,2%)	80 (41,9%)	13 (72,2%)	1459 (49,9%)
Onderzoeksvaardighe- den	91 (10,5%)	50 (16,4%)	50 (16,8%)	44 (24,7%)	56 (7,7%)	34 (13,1%)	24 (12,6%)	2 (11,1%)	359 (12,3%)
Scriptie / onderzoekservaring	96 (11,1%)	78 (25,6%)	23 (7,7%)	10 (5,6%)	103 (14,2%)	16 (6,2%)	15 (7,9%)	- -	350 (12,0%)
Academisch denken / wetenschappelijke grondhouding	32 (3,7%)	28 (9,2%)	24 (8,1%)	15 (8,4%)	31 (4,3%)	19 (7,3%)	5 (2,6%)	2 (11,1%)	158 (5,4%)
Algemene Werkgroep (AWG)-vaardigheden	14 (1,6%)	11 (3,6%)	17 (5,7%)	6 (3,4%)	32 (4,4%)	20 (7,7%)	8 (4,2%)	- -	111 (3,8%)
Analytisch vermogen	27 (3,1%)	12 (3,9%)	- -	11 (6,2%)	29 (4,0%)	11 (4,2%)	15 (7,9%)	- -	107 (3,7%)
Inhoudelijke kennis	7 (0,8%)	10 3,3%)	7 (2,3%)	10 (5,6%)	30 (4,1%)	4 (1,5%)	19 (9,9%)	- -	87 (3,0%)
Stage	15 (1,7%)	4 (1,3%)	6 (2,0%)	- -	17 (2,4%)	16 (6,2%)	4 (2,1%)	- -	64 (2,2%)
Algemeen, dát ik gestudeerd heb	7 (0,8%)	11 (3,6%)	13 (4,4%)	1 (0,6%)	8 (1,1%)	1 (0,4%)	9 (4,7%)	- -	54 (1,8%)
Samenwerken / sociale vaardigheden	12 (1,4%)	4 (1,3%)	4 (1,3%)	5 (2,8%)	17 (2,4%)	6 (2,3%)	3 (1,6%)	- -	51 (1,7%)
Overig	20 (2,3%)	26 (8,5%)	9 (3,0%)	3 (1,7%)	40 (5,5%)	15 (5,8%)	9 (4,7%)	1 (5,6%)	124 (4,2%)
Punten totaal	863 100%	305 100%	298 100%	178 100%	723 100%	259 100%	191 100%	18 100%	2924 100%
N	221	85	80	54	181	69	74	13	821 ^{xxvii}

De resultaten zoals weergegeven in tabel 6-4 laten zien dat in de eerste plaats kennis, inzicht en vaardigheden die werden opgedaan tijdens specifieke vakken die deel uitmaakten van de gevolgde opleiding, een cruciale rol spelen in de loopbaan van afgestudeerde sociale wetenschappers, en dat ligt voor de hand. Maar ook van de tijdens de studie opgedane algemene onderzoeksvaardigheden, ongeacht de specifiek gevolgde opleiding, alsmede de onderzoekservaring zoals opgedaan tijdens de scriptie (nu 'thesis') zegt men veel profijt te hebben in de loopbaan na afloop van de studie. Daarnaast wordt, hoewel in mindere mate,

belang gehecht aan academisch denken en de wetenschappelijke grondhouding die daarmee gepaard gaat. Deze vier onderdelen worden verreweg het meeste genoemd door alumni.

Dat niet iedereen belang hecht aan het wetenschappelijk karakter van de opleiding moge blijken uit de volgende opmerkingen van een paar afgestudeerden.

“ik vond de studie superleuk, maar er is te veel aandacht voor het wetenschappelijke. Dat hoort natuurlijk bij WO, maar 80% van de studenten komt in het bedrijfsleven terecht. Voor deze samenhang is er te weinig aandacht geweest. In die zin vond ik de studie te theoretisch en te veel gericht op onderzoek doen”.

“Ik vind het zeer waardevol dat we hebben geleerd hoe organisaties werken en personen met elkaar omgaan. Ook merk ik dat ik veel heb aan de manier van denken en redeneren. Wat ik echter wel mis is het vakgerichte deel. Het lijkt me niet zinvol om veel praktijkgerichte opdrachten te geven aan leerlingen, maar een voorbereiding op wat te wachten staat heb ik wel gemist. De opleiding was naar mijn mening teveel gericht op het uitvoeren van onderzoek en het opleiden tot onderzoeker. Dit terwijl slechts een zeer klein percentage van de leerlingen hiermee verder gaat. Over het algemeen ben ik zeer tevreden met de opleiding en heb ik er zeker veel aan gehad.”

Er is een aantal interessante en opvallende bevindingen die uit de voorgaande tabel naar voren komen. Zo is het opvallend dat de antropologen naar verhouding weinig specifieke onderdelen uit de eigen opleiding noemen waarvan men veel profijt heeft, terwijl men van het schrijven van de scriptie en het academische denken naar verhouding veel profijt zegt te hebben. BCO-ers daarentegen hechten juist veel belang aan specifieke vakken binnen de door hen gevolgde opleiding. Het zijn vooral de alumni van communicatiewetenschap die veel profijt menen te hebben van de opgedane onderzoeksvaardigheden, terwijl voor hen het schrijven van de thesis relatief minder genoemd wordt als profijtelijk voor hun loopbaan. Dat laatste is ook het geval bij de politicologen. De politicologen zien naar verhouding ook veel profijt in een stage voor hun huidige loopbaan.

Samengevat, het meeste profijt uit hun studie ervaren afgestudeerde sociale wetenschappers uit de kennis, het inzicht en de vaardigheden opgedaan in voor hun opleiding specifieke vakken inclusief de scriptie, de methoden en technieken van sociaal wetenschappelijk onderzoek, en de aangeleerde academische denkwijze.

6.5 WELKE OPLEIDINGSONDERDELEN ZIJN HET BESTE BIJGEBLEVEN?

Ten slotte is de afgestudeerden gevraagd welk(e) vak(ken) hen - in positieve zin - het meest is bijgebleven. Bij deze vraag kon men desgewenst 3 vakken noemen en het naar de mening van de respondent 'beste' vak op de eerste plaats zetten, het op 'één na beste' op de tweede plaats enz. Ook de antwoorden op deze (open) vraag zijn vervolgens door de onderzoekers ingedeeld in 11 categorieën. In tabel 6-5 is, op vergelijkbare wijze als in de tabellen 6-3 en 6-4, weergegeven welke opleidingsonderdelen de afgestudeerden het best zijn bijgebleven, gemiddeld genomen over de hele steekproef en per categorie afgestudeerden (in percentages van het totaal aantal punten; het aantal punten is vermeld tussen haakjes onder de percentages in de tabel).

TABEL 6-5: WELKE OPLEIDINGSONDERDELEN ZIJN HET BESTE BIJGEBLEVEN?

<i>Punten per vak</i>	BCO In %	Antropo- logie In %	Socio- logie In %	Communi- catie In %	COM In %	Politico- logie In %	Bestuurs- kunde / B&O In %	Anders In %	Totaal In %
Overige vakken	133 (14,2%)	100 (25,9%)	108 (29,0%)	46 (21,9%)	134 (16,8%)	43 (14,4%)	74 (23,1%)	6 (15,8)	656 (18,9%)
Organisatievakken	179 (19,1%)	5 (1,3%)	39 (10,5%)	5 (2,4%)	167 (20,9%)	12 (4,0%)	26 (8,1%)	8 (21,1)	456 (13,2%)
M&T	93 (9,9%)	51 (13,2%)	50 (13,4%)	36 (17,1%)	55 (6,9%)	13 (4,3%)	57 (17,8%)	1 (2,6)	371 (10,7%)
Communicatievakken	162 (17,3%)	9 (2,3%)	13 (3,5%)	81 (38,6%)	56 (7,0%)	12 (4,0%)	21 (6,5%)	4 (10,5)	364 (10,5%)
Managementvakken	140 (14,9%)	5 (1,3%)	6 (1,6%)	6 (2,9%)	65 (8,1%)	3 (1,0%)	47 (14,6%)	10 (26,3)	288 (8,3%)
Politicologievakken	11 (1,2%)	16 (4,1%)	13 (3,5%)	4 (1,9%)	17 (2,1%)	168 (56,2%)	31 (9,7%)	-	270 (7,8%)
Cultuurvakken	3 (0,3%)	67 (17,4%)	38 (10,2%)	-	113 (14,1%)	7 (2,3%)	-	-	234 (6,8%)
CA-vakken	4 (0,4%)	72 (18,7%)	10 (2,7%)	1 (0,5%)	115 (14,4%)	2 (0,7%)	1 (0,3%)	1 (2,6)	211 (6,1%)
Scriptie	68 (7,2%)	25 (6,5%)	16 (4,3%)	19 (9,0%)	33 (4,1%)	9 (3,0%)	22 (6,9%)	-	195 (5,6%)
Beleidsvakken	129 (13,8%)	-	3 (0,8%)	3 (1,4%)	2 (0,3%)	10 (3,3%)	19 (5,9%)	-	171 (4,9%)
Filosofie	13 (1,4%)	20 (5,2%)	35 (9,4%)	2 (1,0%)	37 (4,6%)	18 (6,0%)	15 (4,7%)	5 (13,2)	157 (4,5%)
Sociologievakken	3 (0,3%)	16 (4,1%)	42 (11,3%)	7 (3,3%)	6 (0,8%)	2 (0,7%)	8 (2,5%)	3 (7,9%)	89 (2,6%)
Punten totaal	938	386	373	210	800	299	321	38	3462
Percentage	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
N	221	85	80	54	181	69	74	13	821 ^{xxviii}

Tabel 6-5 laat goed zien dat opleidingsspecifieke vakken de alumni het best zijn bijgebleven. De M&T vakken – geen student ontkomt eraan – zijn afgestudeerden vanuit de meeste opleidingen in positieve zin bijgebleven.

7. UITWISSELINGSSTUDENTEN EN DE VU

Naast alumni die binnen het Nederlandse onderwijssysteem op de VU terecht zijn gekomen, zijn er ook afgestudeerden die via een uitwisselingsproject op de VU terecht zijn gekomen. Jaarlijks zijn er ongeveer 70 FSW studenten die in het buitenland gaan studeren, en 70 buitenlandse studenten die bij FSW-VU gaan studeren, waarvan een klein deel zich daarna alumnus van de VU kan noemen. Dit deelonderzoek richtte zich op de buitenlandse studenten die daadwerkelijk aan de VU een diploma hebben behaald. Een verkorte en naar het Engels vertaalde versie van de vragenlijst is opgestuurd naar deze buitenlandse alumni. Het gaat hier om een totaal van 49 alumni, van wie er 18 de vragenlijst ook daadwerkelijk hebben ingevuld. Van deze respondenten zijn er 3 nog woonachtig in Nederland.

De uitwisselingsstudenten die een diploma aan de VU hebben behaald zijn voor het overgrote deel studenten politicologie en antropologie. Van de 18 buitenlandse studenten zijn er slechts drie werkloos. Werkende uitwisselingsstudenten zijn in hoge mate actief in de onderzoekswereld en zijn vooral werkzaam bij, in de meeste gevallen buitenlandse, universiteiten als promovendus (7 PhD studenten) en andere onderzoekscentra. Uitwisselingsstudenten zijn op één na tevreden met hun huidige functie.

De buitenlandse studenten ervaren de VU en de faculteit in het algemeen als een prettige leeromgeving. Vooral de kwaliteit van de docenten wordt positief gewaardeerd. Slecht scoort de VU op zaken als de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt en, zij het in mindere mate, de studiebegeleiding (zie tabel 7).

TABEL 7: GEMIDDELD RAPPORTCIJFER PER OPLEIDINGSELEMENT.

Opleidingselement	Gemiddeld Cijfer
De kwaliteit van docenten	8,3
De organisatie van de studie (roosters, zalen, administratie)	7,6
De kwaliteit van de inhoud van het curriculum	7,6
Training in schriftelijke vaardigheden	7,6
Training in presentaren en communicatieve vaardigheden	7,5
De scriptiebegeleiding	7,3
Training in onderzoeksmethoden en technieken	7,1
De wijze waarop het curriculum is samengesteld	6,8
De studiebegeleiding	6,3
De aansluiting van de opleiding bij de arbeidsmarkt	5,3

Van de (15) werkenden gaven 4 afgestudeerden aan dat de studie aan de VU qua inhoud weinig relevant was voor het werk dat ze nu doen.

De buitenlandse alumni waarderen het wanneer de VU contact met hen onderhoudt. De algemene indruk die de VU heeft nagelaten op de buitenlandse alumni is positief, zoals moge blijken uit onderstaand e-mail van één van hen, een afgestudeerde die nu woonachtig en werkzaam is in Kyrgyzstan. Deze mevrouw antwoordde op een aantal vragen van de onderzoekers, als volgt.

Int. How did your studies in Amsterdam help you in getting a job in Kyrgyzstan?

A. The Master's degree that I received from VU university definitely helped me to get a job back home. I got a job with United Nations Development Programme (UNDP), before my Master's I had low chances to enter this international organization. The international level studies add up credits and make you competitive on the job market.

Int. What do you miss most about the VU university?

A. I miss my teachers and classmates. I miss the opportunity to meet significant scholars who visit FSW and I miss the access to the library and publications database like J-Stor. The access to J-Stor for example would keep me abreast of new developments in theoretical knowledge and social sciences in general.

Int. What is it that you do not miss about the VU University?

A. I don't miss the intensive load of the 1-year program :)

Int. What is your current occupation?

A. I work as a National Project Associate for the International Trade Center (ITC) office in Kyrgyzstan. ITC is a technical agency created by United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD) and the World Trade Organization (WTO) for promoting trade and development projects worldwide.

Int. Any additional information about your experience at the VU university?

A. I'm thankful for the provided opportunity to study at VU University. I think you have a strong educational foundation and by involving international students you expand the sharing of experiences and knowledge.

8. CONTACT VU MET HAAR ALUMNI

Sinds een aantal jaren wordt door de Faculteit der Sociale Wetenschappen een actief alumni beleid gevoerd. Dat beleid bestaat onder meer uit het sturen van een informatieve nieuwsbrief om alumni op de hoogte te houden van actuele ontwikkelingen op de faculteit, vooral op het gebied van onderwijs en onderzoek. Daarnaast worden afgestudeerden door faculteit of studierichting regelmatig benaderd om studenten te informeren over hun arbeidsmarktperspectief na afloop van de gevolgde studie. Ten slotte spelen de ervaringen van alumni in hun loopbaan ook een rol in het wervingsbeleid van FSW. Aan de hand van interviews met afgestudeerden krijgen potentiële studenten een goed beeld van wat hen later professioneel te wachten staat. Om die redenen is het onderhouden van contacten met alumni en het opzetten en onderhouden van een alumninetwerk van groot belang voor de toekomst van de faculteit.

8.1 UIT HET OOG, UIT HET HART? MET WIE VOELEN VU-ALUMNI ZICH HET MEEST VERBONDEN?

In het onderzoek is afgestudeerden gevraagd naar het gevoel van verbondenheid met de VU door middel van een vraag, speciaal bestemd voor FSW-afgestudeerden die ook elders, aan een andere instelling van hoger of wetenschappelijk onderwijs hebben gestudeerd. De resultaten zijn weergegeven in tabel 8-1.

TABEL 8-1: VAN WELKE ONDERWIJSINSTELLING VOELT U ZICH VOORAL ALUMNUS?

<i>Van welke onderwijsinstelling voelt u zich vooral alumnus?</i>	Aantal	In %
Geen antwoord	204	24,8
Niet van toepassing, ik ben alleen alumnus van de Vrije Universiteit	322	39,2
Wel van toepassing, ik voel me alumnus van de VU	123	15
Wel van toepassing, ik voel me alumnus van een andere onderwijsinstelling dan de VU	110	13,4
Wel van toepassing, ik voel me alumnus van meerdere onderwijsinstellingen, waaronder de VU	58	7,1
Wel van toepassing, ik heb geen alumnusgevoel	4	,5
Total	821 ^{xxix}	100,0

Het overgrote deel van de alumni voelt zich alumnus de VU, daarnaast voelt 20 procent van alle respondenten zich (ook) alumnus van een andere onderwijsinstelling. Een klein deel (13 procent) voelt zich alumnus van een andere onderwijsinstelling en expliciet niet van de VU. Ten slotte, een enkeling “kent niet dat alumnusgevoel”.

8.2 VERDER CONTACT MET DE VU

Uit de beantwoording van de vragen of men om actief of passief betrokken wenst te blijven bij het wel en wee van de faculteit blijkt behoefte aan voortzetting van de band met de Alma Mater. Tabel 8-2 geeft inzicht in de aard van die behoefte.

TABEL 8-2: ANIMO VOOR CONTACT ALUMNI MET VRIJE UNIVERSITEIT

<i>Verder contact met de VU</i>	Ja	Nee	Geen antwoord
Wilt u tweemaandelijks de digitale FSW alumninieuwsbrief ontvangen, met aankondigingen van alumniactiviteiten en nieuws over onderwijs en onderzoek?	473 (57,6%)	256 (31,2%)	92 (11,2%)
Mogen wij u op enig moment uitnodigen om op de faculteit iets over uw werkzaamheden te vertellen?	410 (49,9%)	319 (38,9%)	92 (11,2%)
Bent u bereid studenten die meer over uw type functie willen weten, te informeren?	498 (60,7%)	228 (27,8%)	95 (11,6%)
Heeft u bezwaar tegen het registreren van uw naam, adres, eventuele functie en werkgever in het alumnibestand van de VU?	181 (22,0%)	546 (66,5%)	94 (11,4%)
Ziet u binnen uw huidige werkkring stagemogelijkheden waarvoor wij u mogen benaderen?	182 (22,2%)	548 (66,7%)	91 (11,1%)

De behoefte onder alumni naar actieve betrokkenheid (op de faculteit komen vertellen over het werk dat men doet en het op verzoek informeren van studenten) en passieve betrokkenheid (informatie ontvangen over de faculteit en over alumniactiviteiten) blijkt in sterke mate aanwezig. Hoewel de vraagstelling in dit onderzoek niet geheel vergelijkbaar is met die uit het alumnionderzoek van 2004 (Van der Veer & Van Elfrinkhof, 2004: 54-55) lijkt de animo om actief betrokken te blijven of te worden groter bij het anno 2010 onderzochte cohort dan bij dat van destijds. Het is alleszins denkbaar dat het binnen FSW ontwikkelde alumnibeleid gedurende de afgelopen jaren, daartoe heeft bijgedragen.

9. AANKNOPINGSPUNTEN VOOR FACULTAIR BELEID

In de voorgaande hoofdstukken hebben we geprobeerd een antwoord te vinden op een aantal onderzoeksvragen die slechts met gegevens van en over afgestudeerden zelf konden worden beantwoord. Deze vragen hadden zowel betrekking op kenmerken van, overeenkomsten en verschillen tussen diverse categorieën afgestudeerden wat betreft hun arbeidsmarktpositie en loopbaan, als op een aantal kenmerken van de door hen gevolgde opleiding. De uitkomsten van dit onderzoek monitoren als het ware de verschillende opleidingen binnen de faculteit

Hier aangekomen luidt de slotvraag: wat kan je er als faculteit nu mee?

In dit hoofdstuk vatten we de belangrijkste onderzoeksresultaten samen. Op basis daarvan trekken we conclusies en, voor zover mogelijk en zinvol, formuleren we enige aanbevelingen voor toekomstig beleid. Die aanbevelingen hebben betrekking op de werving van studenten, de inrichting van de opleidingen en het onderhouden van contacten met afgestudeerden.

Belangrijkste bevinding uit het onderzoek is ongetwijfeld dat afgestudeerden uit de sociale wetenschappen zeer verschillende en uiteenlopende wegen blijken te zijn ingeslagen. Slechts een gering aantal van hen is onvrijwillig werkloos; de overigen oefenen zeer verschillende functies uit (meestal) op academisch niveau, dat wil zeggen met gebruikmaking van datgene dat zij tijdens hun universitaire opleiding aan inzicht, kennis en vaardigheden hebben opgedaan. Ze zijn werkzaam in zeer uiteenlopende profit- en non-profitorganisaties, of, zij het in geringe mate, als zelfstandige. Het arbeidsmarktperspectief van afgestudeerden in de sociale wetenschappen ziet er, kortom, nog even rooskleurig uit als zes jaar geleden.

Achtereenvolgens blikken we terug op arbeidsmarktpositie en –perspectief van alumni, en op de waardering achteraf van de door hen gevolgde opleiding. Aan het slot van dit hoofdstuk gaan we, op basis van de onderzoeksresultaten, na wat een faculteit anno 2010 aan haar afgestudeerden kan bieden en wat alumni mogelijkerwijze aan de faculteit kunnen bieden. We beginnen echter met het plaatsen van enige kanttekeningen bij het onderzoek.

9.1 BEPERKINGEN VAN HET ONDERZOEK

Het in de voorgaande hoofdstukken beschreven onderzoek heeft vanzelfsprekend beperkingen. Die beperkingen betreffen in dit geval, in tegenstelling tot het vergelijkbare onderzoek uit 2004, niet de representativiteit van de steekproef. We hebben met behulp van een webenquête grofweg een derde deel van de gehele onderzoekspopulatie (alle afgestudeerden in de periode 01-01-2005 t/m 30-11-2009) kunnen onderzoeken. Op basis van vergelijking van achtergrondkenmerken van respondenten met de totale populatie aan uitgestroomde alumni konden we in hoofdstuk 1 vaststellen dat de groep respondenten een goede afspiegeling vormt van dit onderzochte cohort. Een beperking van deze enquête ligt wél in het cross-sectionele karakter ervan: het gaat om een momentopname en voor zover informatie werd verkregen met behulp van recall data (zijn of haar studietijd, de eerste baan, de weg waarlangs die werd gevonden et cetera) zal de betrouwbaarheid en dus geldigheid ervan mogelijk enigszins te wensen over laten (zie bijvoorbeeld Menard, 1991).

Een verdere beperking betreft de (vanuit budgettaire noodzaak ingegeven) keuze van slechts een webenquête als waarnemingsinstrument. Deze bestond voor het overgrote deel

noodzakelijkerwijze uit gesloten vragen. Dat was uiteraard noodzakelijk om een zo breed mogelijk beeld te krijgen van wat afgestudeerden anno 2010 doen, en dat was in eerste instantie ook de bedoeling van het onderzoek. Om meer te weten te komen over factoren die ten grondslag hebben gelegen aan keuzes die men heeft gemaakt na afstuderen bij het veroveren van een plek op de arbeidsmarkt (of bij het blijven functioneren in dezelfde functie die men al had) en gedurende de daarop volgende loopbaan, zou het houden van een aantal aanvullende diepte-interviews onder afgestudeerden nuttig zijn geweest (zoals in het onderzoek uit 2004). De resultaten die de in de vorige hoofdstukken geanalyseerde enquêtegegevens opleveren zijn naar onze mening niettemin goed bruikbaar; zowel voor het opmaken van de balans van het onderwijsaanbod binnen de VU-faculteit der Sociale Wetenschappen anno 2010, als voor het bijstellen van het onderwijs- en alumnibeleid op de korte en langere termijn.

9.2 AFGESTUDEERDEN IN DE SOCIAAL-CULTURELE WETENSCHAPPEN

Er bestaat niet één type afgestudeerden in de sociale wetenschappen. Opleidingen verschillen van elkaar en dus ook het mogelijke beroepsprofiel waarover men na afstuderen beschikt en het mede daarop gebaseerde arbeidsmarktperspectief.

Sociale wetenschappen zijn in een bepaald opzicht ‘vrouwenstudies’ – rond de 70 procent van de afgestudeerden is vrouw en vrouwen zijn in de meerderheid bij elke opleiding. De gemiddelde leeftijd waarop men afstudeert is voor voltijdstudenten ongeveer 26 jaar en voor deeltijdstudenten ongeveer 36 jaar.

Als we kijken naar de gemiddelde studieduur dan ligt deze voor degenen die zowel hun bachelor als master binnen FSW hebben gedaan op ruim zes jaar. Uitzondering in positieve zin in deze categorie zijn de communicatiewetenschappers in die in gemiddeld 4,6 jaar hun bachelor en masterdiploma behalen. Uitzondering in negatieve zin vormen politicologen die over het hele BaMa-traject gemiddeld 8 jaar doen.

De meeste FSW-bachelors vervolgen hun masteropleiding binnen FSW binnen de ‘verwante’ opleiding. De bachelors in de communicatiewetenschap stromen nagenoeg allemaal door in de gelijknamige master.

De grootste groep afgestudeerden (vooral COM-ers en BCO-ers) heeft een HBO-vooropleiding gedaan voor de master. Slechts een derde van de afgestudeerden heeft VWO als vooropleiding voor de bachelor en master.

De populariteit van de disciplinaire opleidingen is, althans gemeten naar het aantal afgestudeerden, niet hoog. De in dit opzicht bij het vorige alumnionderzoek gesignaleerde tendens lijkt zich verder door te zetten. Het ‘op de kaart zetten’ van de disciplinaire studierichting sociologie die zich bezighoudt met multiculturaliteit lijkt niet geslaagd en de populariteit van antropologie die zich eveneens bezig houdt met de bestudering van aspecten van de multiculturele samenleving, is laag. Het overgrote merendeel van de onderzochte afgestudeerden (85 procent) had op het moment van het onderzoek een betaalde baan. De onvrijwillige werkloosheid is relatief het hoogst onder afgestudeerde antropologen, sociologen en politicologen.

9.3 WAAR AFGESTUDEERDEN TERECHTKOMEN

Afgestudeerden vinden relatief gemakkelijk een baan ‘op niveau’. Ongeveer 63 procent van de afgestudeerden komt na de studie terecht in een baan waarvoor een WO-diploma of de

combinatie van een WO- en HBO-diploma vereist is. Bij een vervolgfunctie is dit percentage toegenomen tot 77 procent. Diegenen met een baan op een niveau daaronder prefereren blijkbaar een baan 'onder hun niveau' boven een bestaan als uitkeringsgerechtigd werkzoekende. Het loopbaanperspectief is voor het grootste deel van de sociale wetenschappers niet ongunstig: de meeste afgestudeerden die in een eerste baan onder HBO-niveau werken, vinden na verloop van tijd een baan op HBO- of WO-niveau. Er is dus sprake van verticale mobiliteit. Wie in bezit is van zowel een universitair als een HBO-diploma heeft in het algemeen een sterkere startpositie op de arbeidsmarkt. Dubbel gediplomeerden (een kleine 30 procent kwam in aanmerking voor de huidige functie op basis van een combinatie van WO- en HBO-diploma) zijn bij werkgevers kennelijk 'gewild'. Advertenties en het gebruik van netwerken blijken van groot belang bij het vinden van een eerste baan.

Afgestudeerden komen in zeer verschillende functies terecht. Die functies variëren van die van voorlichter, organisatieadviseur, beleidsmedewerker en journalist tot wetenschappelijk onderzoeker. Voor de politicologen, bestuurskundigen, alsmede voor BCO-ers is de overheid nog steeds de belangrijkste sector waarbinnen men een baan vindt, samen met die van de zakelijke dienstverlening. Laatstgenoemde sector is verreweg de belangrijkste voor de afgestudeerde BCO-ers en COM-ers.

De categorieën afgestudeerden verschillen minder van elkaar wat betreft het type functie dat ze vervullen. Voor zover er sprake is van verschillen, kunnen die als volgt worden samengevat. Het zijn vooral de sociologen en de politicologen die naar verhouding vaak aan de slag gaan in het onderwijs. Functies in de categorie voorlichting, relatiebeheer en externe betrekkingen worden, weinig verrassend, vooral vervuld door communicatiewetenschappers en BCO-ers.

Reeds in het begin van de beroeps carrière vindt in de aard van de functie een verschuiving plaats, zij het in bescheiden mate. Het percentage afgestudeerde dat in de huidige functie een leidinggevende / managementpositie inneemt is circa 8 procent hoger dan in de eerste functie. Traineeships genieten verhoudingsgewijs weinig populariteit onder afgestudeerden; politicologen, COM-ers en BCO-ers komen daar nog relatief het vaakst in terecht.

De arbeidsmarkt wordt meer en meer flexibel. Het percentage afgestudeerden met een vaste baan na de studie is in vergelijking met het vorige alumnionderzoek (2004) verder teruggelopen tot 48 procent. Het meest 'flexibel' zijn de in dit opzicht de antropologen; het arbeidsmarktperspectief is voor deze categorie naar verhouding het meest ongunstig, mede gelet op hun gemiddeld laagste bruto uurloon.

9.4 HOE ALUMNI TERUGKIJKEN OP DE OPLEIDING

Alumni staan nogal gereserveerd ten opzichte van de door hen voltooide opleiding, hoewel een aantal opleidingselementen de afgelopen jaren verbeterd is. De opleidingen worden gemiddeld beoordeeld met een zuinig, nét voldoende, rapportcijfer. Punten van zorg zijn in elk geval de training in mondelinge en communicatieve vaardigheden, de aansluiting van de (met name disciplinaire) opleidingen op de arbeidsmarkt en de studiebegeleiding. Dat geldt ook voor de ondervraagde uitwisselingsstudenten, en het zijn tevens voor een deel zaken die men, achteraf gezien, in de opleiding miste.

Profijt voor de huidige functie heeft men tijdens de opleiding gehad van opleidingsspecifieke vakken en van aangeleerde onderzoeksmethoden en -technieken,

inclusief ervaring met het in de praktijk doen van onderzoek binnen de eigen opleiding. Opleidingsonderdelen die de meeste afgestudeerden het best zijn bijgebleven zijn dan ook, naast organisatievakken (met name bij COM-ers en BCO-ers) de hiervoor genoemde M&T-achtige vakken en uiteenlopende opleidingsspecifieke vakken.

9.5 HOE DE FACULTEIT IN CONTACT KAN BLIJVEN MET AFGESTUDEERDEN

Het is voor de faculteit van groot belang om goede contacten te onderhouden met afgestudeerden. In de eerste plaats omdat zij ons inzicht kunnen geven in de arbeidsmarkt voor de verschillende opleidingen en vanuit hun beroepspraktijk een oordeel kunnen geven over de opleiding die zij hebben gevolgd. Daarnaast is het voor de huidige en komende generaties studenten van belang zich te kunnen oriënteren op hun mogelijkheden na afstuderen. Vanzelfsprekend kunnen afgestudeerden daarin een belangrijke rol vervullen. Zij weten immers beter dan wie ook wat de mogelijkheden (en moeilijkheden) zijn en welke wegen het best bewandeld kunnen worden om dáár uit te komen waar je als afgestudeerde sociale wetenschapper het best op je plaats bent. De ook tijdens dit onderzoek gebleken tamelijk grote animo van alumni om aan dit soort activiteiten mee te werken is zonder meer verheugend. Dat zelfde geldt uiteraard voor de mogelijkheden voor de hierboven genoemde stageplaatsen die alumni zeggen te zien binnen de organisatie waarbinnen zij werken. Een stage kan immers voor veel studenten de brug vormen tussen studie en baan. De faculteit en de verschillende opleidingen zullen in de toekomst dan ook dankbaar gebruik kunnen maken van dit aanbod.

Ook voor de afgestudeerden is het om allerlei redenen aantrekkelijk om de relatie met de VU te laten voortbestaan. De meeste afgestudeerden voelen zich ook daadwerkelijk VU-alumnus en er bestaat bij hen op brede schaal behoefte om passief en actief betrokken te blijven bij het wel en wee van de faculteit. Het afgelopen jaren gevoerde facultaire alumnibeleid, bijvoorbeeld in de vorm van de tweemaandelijks digitale alumninieuwsbrief, sluit goed aan bij die behoefte, zo is gebleken; de betrokkenheid van alumni lijkt in 2010 groter dan zes jaar geleden. Opleidingsspecifieke initiatieven, bijvoorbeeld het uitnodigen van alumni om studenten te informeren over het beroepsperspectief na hun opleiding, worden door afgestudeerden positief beoordeeld. Het aanbod aan activiteiten voor alumni zou de komende jaren wellicht nog verder kunnen worden uitgebreid.

9.6 AANBEVELINGEN VOOR BIJSTELLINGEN

De terugblik op de studie geeft aanleiding om een aantal bijstellingen in het onderwijsprogramma te overwegen. Wat betreft de afzonderlijk opleidingen bieden de door afgestudeerden genoemde sterke en zwakke punten van de betreffende opleiding, zie hoofdstuk 6) de handvatten.

Aan het arbeidsmarktperspectief van de disciplinaire studierichtingen is waarschijnlijk binnen de betreffende opleidingen weinig te verbeteren. Deze studies leiden nu eenmaal niet op tot een bepaald beroep, en dat behoort ook niet tot het karakter van de opleiding. Dat is anders met de interdisciplinaire studierichtingen zoals BCO, COM en communicatie waarvan het beroepsperspectief concreter is. Het verdient in dat verband dan ook aanbeveling gebruik te maken van het aanbod van veel afgestudeerden, gedaan tijdens dit onderzoek, om informatie aan studenten te verschaffen over het beroepsperspectief en om aan het stagebureau van de faculteit informatie te bieden over stageplaatsen. Dat is met

name ook van belang nu het bachelordiploma voor veel studenten in de toekomst, naar verwachting veel meer dan tot nu toe het geval is, het eindpunt van hun universitaire studie zal zijn. Het verdient aanbeveling dat voor elk van de opleidingen wordt nagegaan hoe studenten het best op hun toekomstige beroepsloopbaan kunnen worden voorbereid. In dat licht bezien, is het goed studenten te wijzen op de keuzemogelijkheid voor een wetenschappelijke praktijkstage.

Wanneer we het algemene beeld in ogenschouw nemen verdient het aanbeveling om daar waar mogelijk de training in schriftelijke en mondelinge communicatievaardigheden, alsmede de opbouw van het curriculum verder te verbeteren.

In het eindrapport van de Rendementscommissie FSW (2009) wordt aanbevolen tot het instellen van een systeem van monitoring van de rendementen van de opleidingen. Het verdient naar de mening van de onderzoekers aanbeveling om ook de opleidingen zelf te monitoren. Dit zou kunnen gebeuren door bij afgestudeerden kort na de diploma-uitreiking via een korte exit-vragenlijst de mening te peilen over de door hen gevolgde opleiding op een vergelijkbare wijze zoals gedaan in dit alumni-onderzoek. Dat biedt de mogelijkheid om de opleidingen jaarlijks te evalueren en waar zinvol, op korte termijn bij te stellen.

Ten slotte, het verdient aanbeveling om nader te onderzoeken wat er precies schort aan de studiebegeleiding en wat eraan er verbeterd kan worden. Een optimale studiebegeleiding is onmisbaar, zeker bij het bindend studieadvies aan het einde van het eerste jaar, zoals dat binnenkort universiteitsbreed gaat worden ingevoerd.

9.7 CONCLUSIE

Waar de Rendementscommissie met betrekking tot de opleidingen binnen FSW in mei 2009 terecht stelt dat de 'zachte hand' dient samen te gaan met 'harde eisen' aan studenten, stellen de afgestudeerden terecht de (retorische) vraag aan diezelfde opleidingen: Mag het nog iets beter?

LITERATUUR

- CBS (2010) Statline, Beroepsbevolking; geslacht en leeftijd. Gevonden 3 mei 2010 op:
<http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?VW=T&DM=SLNL&PA=71738NED&D1=4,6,10&D2=0&D3=0&D4=a&D5=31,36,41,46&HD=100428-0952&HDR=G1,G2,T,G4&STB=G3>
- Menard, S. (1991) *Longitudinal research. Series: Quantitative applications in the social sciences, no. 76*. London: Sage.
- Rendementscommissie FSW (P. Kerkhof, A. Heijstek, S. Ybema, A. Hogendoorn, L. Heres, & M. Kearney) (2009) *Met Zachte hand en harde eisen: naar een hoger studierendement binnen FSW*.
- Roelofsma, P.H.M.P. & Bottema C.W. & Smeets, J.E.M. (2005) *Examine: a websurvey and internet research tool*. Amsterdam: SLA Press
- Van der Veer, K. & Schoonhoven, S. (1998) *Geslaagd en dan? Studie- en arbeidsmarktervaringen van sociaal-culturele wetenschappers*. Amsterdam: Jan Mets
- Van der Veer, K. & Van Elfrinkhof, A. (2004) *Sociale Wetenschappen, wat kan je ermee? Studie en beroeps carrières onder de loep*. Amsterdam: Rozenberg Publishers.

INTRODUCTIE

Geachte afgestudeerden in een van de Sociale Wetenschappen,

De Faculteit der Sociale Wetenschappen van de Vrije Universiteit is bezig met een onderzoek naar de loopbaan van haar afgestudeerden. Daartoe houden wij een enquête onder al diegenen die in de periode januari 2005 tot november 2009 zijn afgestudeerd aan de Faculteit der Sociale Wetenschappen.

Naast vragen over uw loopbaan vragen wij u ook om terug te kijken op de opleiding en aan te geven op welke manier u contact zou willen onderhouden met de faculteit. De vragenlijst neem 15 a 20 minuten in beslag. Wij verzoeken u vriendelijk om daar waar dat van toepassing is, steeds de voor u meest passende antwoordcategorie te kiezen.

ACHTERGRONDGEGEVENS (DEEL 1)**SCHERM 1, ACHTERGRONDGEGEVENS**

Allereerst willen wij graag enkele persoonlijke gegevens die de faculteit op dit moment van u heeft controleren en u enkele vragen stellen over uw opleiding.

Deze persoonlijke gegevens worden meteen na het invullen van de enquête losgekoppeld van de vragenlijst. De antwoorden worden dus uitsluitend anoniem verwerkt.

Naam	<input type="text" value="tekst"/>									
Adres	<input type="text" value="tekst"/>									
Postcode & plaats	<input type="text" value="tekst"/>									
Telefoonnummer	<input type="text" value="tekst"/>									
Geboortedatum (dd-mm-yyyy)	<input type="text" value="dd/mm/yyyy"/>									
E-mail adres	<input type="text" value="@"/>									
Geslacht	<table><tbody><tr><td>☐</td><td>Man</td><td>26,6%</td></tr><tr><td>☐</td><td>Vrouw</td><td>70,5%</td></tr><tr><td></td><td><i>Geen antwoord</i></td><td><i>2,9%</i></td></tr></tbody></table>	☐	Man	26,6%	☐	Vrouw	70,5%		<i>Geen antwoord</i>	<i>2,9%</i>
☐	Man	26,6%								
☐	Vrouw	70,5%								
	<i>Geen antwoord</i>	<i>2,9%</i>								

ALGEMEEN (DEEL 2)

SCHERM 2, ALGEMEEN

Wat was het eerste jaar van inschrijving?	<input type="text" value="0...9"/>	
Wanneer bent u afgestudeerd?	<input type="text" value="tekst"/>	
Heeft u voltijd of deeltijd gestudeerd?	<input type="text" value="kies"/>	
Voltijd	<input type="text"/>	73,3%
Deeltijd	<input type="text"/>	17,2%
Voltijd en deeltijd	<input type="text"/>	6,8%
Geen antwoord		2,7%

SCHERM 3, ALGEMEEN

Kruis aan wat voor u van toepassing is.

☐ Ik heb zowel mijn Bachelor- als mijn Masterdiploma aan de VU behaald (Volledige doctoraal opleiding voltooid).	30,0%
☐ Ik heb alleen mijn Bachelordiploma aan de VU behaald.	8,8%
☐ Ik ben ingestroomd via een HBO, en heb mijn Masterdiploma (doctoraal) aan de VU behaald. (Door naar scherm 5, algemeen)	44,8%
☐ Ik kwam van een andere universiteit en heb mijn Masterdiploma (doctoraal) aan de VU behaald. (Door naar scherm 5, algemeen)	6,3%
☐ Anders, namelijk (graag uitgebreid antwoorden). (Door naar scherm 6, loopbaan)	7,7%
Geen antwoord	2,4%

SCHERM 4, ALGEMEEN

Welke Bachelor opleiding heeft u voltooid aan de VU?

☐ Ik zat in het 'oude' systeem. Ik heb geen bachelor maar een doctoraal opleiding voltooid, namelijk: (Door naar scherm 6, loopbaan)	<input type="text" value="tekst"/>	17,8%
☐ Antropologie		3,5%
☐ Bestuur en Organisatie		9,0%
☐ Communicatiewetenschap		2,1%
☐ Politicologie		2,1%
☐ Sociologie / Sociaal-Culturele wetenschappen		2,2%
☐ Anders, namelijk	<input type="text" value="tekst"/>	1,6%
N.V.T. Ik ben ingestroomd via een HBO/andere universiteit		53,2%
N.V.T. Om andere redenen dan hierboven vermeld		8,0%

SCHERM 5, ALGEMEEN

Kruis aan wat voor u van toepassing is.

☐ Ik heb een Masteropleiding aan de VU voltooid, namelijk (graag opleiding invullen): (Door naar scherm 6, loopbaan)	<input type="text" value="tekst"/>	59,2%
☐ Ik heb een Masteropleiding aan een andere universiteit voltooid (graag opleiding en universiteit invullen): (Door naar scherm 6, loopbaan)	<input type="text" value="tekst"/>	2,2 %
☐ Ik volg momenteel een vervolgopleiding aan de VU, namelijk (graag opleiding invullen): (Door naar scherm 10, loopbaan)	<input type="text" value="tekst"/>	12,4%
☐ Ik volg momenteel een vervolgopleiding aan een andere onderwijsinstelling, namelijk (graag opleiding en instelling invullen): (Door naar scherm 10, loopbaan)	<input type="text" value="tekst"/>	2,9%
☐ Ik heb na mijn Bacheloropleiding aan de VU geen vervolgopleiding gedaan. (Door naar scherm 6, loopbaan)		1,6%
<i>N.V.T. Oude systeem afstudeerrichting in voorgaande vraag gemeld</i>		17,8%
<i>Geen antwoord</i>		3,9%

LOOPBAAN (DEEL 3)

SCHERM 6, LOOPBAAN

Wat is uw huidige situatie?

☐ Ik heb momenteel een betaalde baan, en studeer niet meer (Door naar scherm 12, loopbaan)	82,7%
☐ Ik heb geen betaalde baan, en studeer niet meer (Door naar scherm 8, loopbaan)	5,1%
<i>N.V.T. Ik studeer nog</i>	7,9%
<i>Geen antwoord</i>	4,1%

SCHERM 7, LOOPBAAN

Zoekt u momenteel betaald werk?

☐ Ja	4,0%
☐ Nee (Door naar scherm 9, loopbaan)	2,7%
<i>N.V.T. Ik heb al een baan</i>	82,7%
<i>N.V.T. Ik studeer nog</i>	7,9%
<i>Geen antwoord</i>	2,9%

SCHERM 8, LOOPBAAN

Hoeveel maanden bent u op zoek naar een baan?

SCHERM 9, LOOPBAAN

Wat is de belangrijkste reden dat u thans geen betaald werk heeft? (meerdere antwoorden mogelijk)

☐ Ik kan geen passende baan vinden	29,5%
☐ Ik ben momenteel in opleiding zonder loon	6,6 %
☐ Ik ben (tijdelijk) arbeidsongeschikt	0,0 %
☐ Ik zorg voor kinderen/familielid	9,8 %
☐ Ik heb geen behoefte aan een baan	3,3 %
☐ Ik doe vrijwilligerswerk	0,0 %
☐ Anders, namelijk <input type="text" value="tekst"/>	50,8%

In totaal hebben 744 respondenten deze vraag niet doorlopen omdat deze niet van toepassing was op hun situatie

SCHERM 10, LOOPBAAN

Heeft u na het afstuderen (Bachelor of Master) aan de VU ooit een periode uitsluitend gewerkt?

☐ Ja	5,5%
☐ Nee (Door naar scherm 21, studie)	8,5%
<i>N.V.T. Ik heb nu al een baan (deze vraag overgeslagen)</i>	82,7%
<i>Geen antwoord</i>	3,3%

EERSTE FUNCTIE (DEEL 4)

SCHEM 12, EERSTE FUNCTIE

De volgende vragen hebben, tenzij anders staat aangegeven, betrekking op de eerste functie na afstuderen. Voor sommigen van u is de eerste functie dezelfde als de huidige functie.

Wij willen u nu enige vragen stellen over uw eerste functie na uw afstuderen.

Wanneer bent u begonnen in deze functie?

☐ Nog voor aanvang van mijn studie	9,5%
☐ Al tijdens de studie	24,8%
☐ 0-3 maanden na de studie	32,0%
☐ 3-6 maanden na de studie	9,9%
☐ 6-12 maanden na de studie	7,4%
☐ meer dan 12 maanden na de studie	4,0%
<i>N.V.T. ben werkloos / geen sprake van eerste baan / student</i>	7,3%
<i>Geen antwoord</i>	3,0%

☐ HBO-diploma	20,5%
☐ WO-diploma	39,7%
☐ Een combinatie van mijn HBO- en WO-diploma	21,7%
☐ Anders, namelijk: <input type="text" value="tekst"/>	16,2%
☐ n.v.t. want ik begon een eigen bedrijf	19,0%

In totaal hebben 96 respondenten deze vraag niet doorlopen omdat deze niet van toepassing was op hun situatie

SCHEM 13, EERSTE FUNCTIE

Kunt u aangeven welke andere ervaring (voor zover voor u van toepassing) van belang was bij het verkrijgen van uw eerste functie?

☐ Vrijwilligerswerk	10,2%
☐ Commissies, bestuurswerk	17,6%
☐ Bijbaantjes	30,8%
☐ Buitenland ervaring	16,6%
☐ Stage	24,9%

In totaal hebben 96 respondenten deze vraag niet doorlopen omdat deze niet van toepassing was op hun situatie

SCHERM 14, EERSTE FUNCTIE

Op welke wijze heeft u uw eerste functie gevonden?

☐ Advertentie	22,7%
☐ Open sollicitatie	7,6%
☐ Via stage	6,9%
☐ Voor baan gevraagd	10,9%
☐ Netwerken	14,8%
☐ Uitzendbureau	11,6%
☐ Arbeidsbureau	0,6%
☐ Via werk / interne sollicitatie / bijbaan	7,9%
☐ Gevraagd te solliciteren	6,3%
☐ Eigen bedrijf gestart	1,4%
☐ Anders, namelijk: <input type="text" value="tekst"/>	9,3%

In totaal hebben 96 respondenten deze vraag niet doorlopen omdat deze niet van toepassing was op hun situatie

Wat is de naam van de organisatie waarin u werkt(e)
in deze eerste functie?

Wat is de naam van uw eerste functie?

SCHERM 15, EERSTE FUNCTIE

Is uw eerste functie ook uw huidige functie?

☐ Ja (Door naar scherm 18, huidige functie)	28,0%
☐ Nee, ik heb nu een andere functie	53,3%
☐ Nee, ik heb op dit moment geen betaalde baan. (Door naar scherm 21, studie)	3,9%
<i>N.V.T. ben werkloos / student</i>	9,3%
<i>Geen antwoord</i>	5,4%

SCHERM 16, EERSTE FUNCTIE

Hoeveel functies heeft u sinds uw afstuderen in het
totaal vervuld, inclusief uw laatste functie?

HUIDIGE FUNCTIE (DEEL 5)

SCHERM 17, HUIDIGE FUNCTIE

Op grond van welk diploma of combinatie van diploma's bent u voor uw huidige functie aangenomen?

☐ HBO-diploma	10,1%
☐ WO-diploma	47,4%
☐ Een combinatie van mijn HBO- en WO-diploma	29,1%
☐ Anders, namelijk: tekst	13,5%

In totaal hebben 338 respondenten deze vraag niet doorlopen omdat deze niet van toepassing was op hun situatie.

Op welke wijze heeft u uw huidige functie gevonden? (meerdere antwoorden mogelijk)

☐ Advertentie	28,2%
☐ Open sollicitatie	4,3%
☐ Via stage	0,6%
☐ Voor baan gevraagd	10,1%
☐ Netwerken	15,2%
☐ Uitzendbureau	4,1%
☐ Arbeidsbureau	1,4%
☐ Via werk / interne sollicitatie / bijbaan	12,6%
☐ Gevraagd te solliciteren	9,5%
☐ Eigen bedrijf gestart	4,7%
☐ Anders, namelijk: tekst	9,3%

In totaal hebben 338 respondenten deze vraag niet doorlopen omdat deze niet van toepassing was op hun situatie.

Wat is de naam van de organisatie waarin u thans werkzaam ben?

Wat is de naam van uw huidige functie?

SCHERM 18, HUIDIGE FUNCTIE

Wat is de aard van uw dienstverband in uw huidige functie?

☐ Vaste aanstelling	47,9%
☐ Tijdelijke aanstelling korter dan 2 jaar	23,8%
☐ Tijdelijke aanstelling langer dan 2 jaar	5,0%
☐ Zelfstandig / freelance	4,1%

N.V.T. ben werkloos / student 13,2%

Geen antwoord 6,1%

Geeft u leiding aan anderen in uw huidige functie, en zo ja aan hoeveel mensen?

☐ Ik geef geen leiding	61,9%
☐ Ik geef leiding, aantal personen: 0 ... 9	18,8%

N.V.T. ben werkloos / student 13,2%

Geen antwoord 6,1%

Hoeveel uur in de week bent u aangesteld in uw huidige functie?

Kunt u een globale indicatie geven van uw huidige brutojaarinkomen?

Tot 15.000 Euro	<input type="text"/>	3,8%
15.000 - 20.000 Euro	<input type="text"/>	3,4%
20.000 - 25.000 Euro	<input type="text"/>	4,8%
25.000 - 30.000 Euro	<input type="text"/>	11,0%
30.000 - 35.000 Euro	<input type="text"/>	15,5%
35.000 - 40.000 Euro	<input type="text"/>	14,5%
40.000 - 45.000 Euro	<input type="text"/>	8,0%
45.000 - 50.000 Euro	<input type="text"/>	5,6%
Meer dan 50.000 Euro	<input type="text"/>	11,9%
<i>N.V.T. ben werkloos / student</i>		13,2%
<i>Geen antwoord</i>		8,4%

Kunt u in zijn algemeenheid aangeven hoe tevreden of ontevreden u bent met uw huidige baan?

☐ Zeer ontevreden	2,3%
☐ Ontevreden	5,0%
☐ Niet ontevreden en niet tevreden	10,0%
☐ Tevreden	38,6%
☐ Zeer tevreden	25,0%
<i>N.V.T. ben werkloos / student</i>	13,2%
<i>Geen antwoord</i>	6,0%

STUDIEBEOORDELING (DEEL 6)

SCHEM 19, STUDIE

Van welke onderdelen van uw opleiding heeft u veel profijt gehad in uw huidige of eventuele vorige functie(s)?

(u kunt er desgewenst 3 noemen, waarbij wij u vragen het naar uw mening beste vak op de eerste plaats te zetten, het op een na beste op de tweede plaats enz)

1	tekst
2	tekst
3	tekst

SCHEM 20, STUDIE

Als u nu terug kijkt op uw studie, in hoeverre was deze qua inhoud relevant voor het werk dat u nu doet?

☐ Irrelevant	4,0%
☐ Nauwelijks relevant	25,9%
☐ Tamelijk relevant	38,2%
☐ Zeer relevant	12,2%

Geen antwoord	19,6%
---------------	-------

Van welke onderwijsinstelling voelt u zich vooral alumnus? Alleen van toepassing als u naast de VU ook elders hebt gestudeerd. (achteraf gecodeerd, zie hoofdstuk acht)

☐ Niet van toepassing, ik ben alleen alumnus van de Vrije Universiteit	39,2%
☐ Wel van toepassing, graag toelichten tekst	36,0%

Geen antwoord	24,8%
---------------	-------

SCHEM 21, STUDIE

Hieronder staan een aantal elementen van de opleiding. Wilt u elk ervan beoordelen met een rapportcijfer van 1 (zeer slecht) tot 10 (uitstekend)?

Hoe beoordeelt u in zijn algemeenheid,

... de training van schriftelijke vaardigheden	Eindcijfer = 6,8
... de training van mondelinge en communicatieve vaardigheden	Eindcijfer = 5,7
... de training van onderzoekstechnieken	Eindcijfer = 7,3
... de vakinhoudelijke kwaliteit van de opleiding	Eindcijfer = 7,3
... de opbouw van het curriculum	Eindcijfer = 6,8
... de organisatie van het onderwijs (roosters, zalen)	Eindcijfer = 7,0
... de scriptiebegeleiding	Eindcijfer = 7,2
... de kwaliteit van de docenten	Eindcijfer = 7,3
... de studiebegeleiding door uw studieadviseur	Eindcijfer = 5,8
... de aansluiting van uw opleiding op de arbeidsmarkt	Eindcijfer = 6,2

SCHERM 22, STUDIE

Welk(e) vak(ken) is (zijn) u -in positieve zin- het meest bijgebleven?

(u kunt er desgewenst 3 noemen, waarbij wij u vragen het naar uw mening "beste" vak op de eerste plaats te zetten, het op een na "beste op de tweede plaats enz)

1	tekst
2	tekst
3	tekst

SCHERM 23, STUDIE

Kunt u achteraf zeggen wat u tijdens de opleiding heeft gemist?

(u kunt desgewenst 3 onderdelen noemen, waarbij wij u vragen het naar uw mening meest gemiste onderdeel op de eerste plaats te zetten, het op een na meest gemiste onderdeel op de tweede plaats enz)

1	tekst
2	tekst
3	tekst

CONTACT VU (DEEL 7)

SCHERM 24, CONTACT VU

Wilt u tweemaandelijks de digitale FSW alumninieuwsbrief ontvangen, met aankondigingen van alumniactiviteiten en nieuws over onderwijs en onderzoek?

☐ Ja	57,6%
☐ Nee	31,2%
<i>Geen antwoord</i>	11,2%

Mogen wij u op enig moment uitnodigen om op de faculteit iets over uw werkzaamheden te vertellen?

☐ Ja	49,9%
☐ Nee	38,9%
<i>Geen antwoord</i>	11,2%

Bent u bereid studenten die meer over uw type functie willen weten, te informeren?

☐ Ja	60,7%
☐ Nee	27,8%
<i>Geen antwoord</i>	11,6%

Heeft u bezwaar tegen het registreren van uw naam, adres, eventuele functie en werkgever in het alumnibestand van de VU

☐ Ja	22,0%
☐ Nee	66,5%
<i>Geen antwoord</i>	11,4%

Ziet u binnen uw huidige werkring stagemogelijkheden waarvoor wij u mogen benaderen?

☐ Ja	22,2%
☐ Nee	66,7%
<i>Geen antwoord</i>	11,1%

AFSLUITING (DEEL 8)

SCHERM 25, AFSLUITING

Heeft u nog opmerkingen of vragen naar aanleiding van deze enquête

SCHERM 26, AFSLUITING

HARTELIJK BEDANKT VOOR UW MEDEWERKING!

Namens de Faculteit der Sociale Wetenschappen,

Kees van der Veer
Laurens Higler
Marieke Kolkman

De Boelelaan 1081
1081 HV Amsterdam
Tel: 020 598 68 66
E-mail: cg.van.der.veer@fsw.vu.nl of lea.higler@fsw.vu.nl

- ⁱ Alleen respondenten die hun studie in de enquête hebben opgegeven en tevens een masterdiploma aan de VU hebben behaald (n=651) zijn opgenomen in deze analyse.
- ⁱⁱ Alleen respondenten die hun studie in de enquête hebben opgegeven (n=777) zijn meegenomen in deze analyse. De respondenten die geen antwoord op deze vraag hebben gegeven zijn buiten deze analyse gehouden.
- ⁱⁱⁱ Alleen respondenten die hun geslacht én studie hebben opgegeven (n=761) zijn meegenomen in deze analyse.
- ^{iv} Alleen studenten die zowel hun studie als hun studievorm hebben opgegeven (n=746) zijn meegenomen in deze analyse.
- ^v Gebaseerd op gegevens van de administratie van de Vrije Universiteit. Hieruit is een selectie gemaakt van studenten die zowel een bachelorstudie als een masterstudie aan de Vrije Universiteit hebben afgemaakt.
- ^{vi} Alleen respondenten die hun studie in de enquête hebben opgegeven (n=777) zijn meegenomen in deze analyse.
- ^{vii} Alleen respondenten die hun studie in de enquête hebben opgegeven (n=777) zijn meegenomen in deze analyse.
- ^{viii} Alleen respondenten die hun studie in de enquête hebben opgegeven (n=777) zijn meegenomen in deze analyse.
- ^{ix} Alle respondenten die de webenquête hebben bereikt (n=821) zijn meegenomen in deze analyse.
- ^x Dit getal geeft aan het aantal keer dat de antwoorden zijn aangevinkt. Respondenten konden hier meerdere antwoorden invullen, zoals een combinatie van WO met een toelichting in bij de antwoordmogelijkheid 'anders'. Dit nummer (742) geeft dus geen respondentenaantal weer.
- ^{xi} Dit getal geeft aan het aantal keer aan dat de antwoorden zijn aangevinkt. Respondenten konden hier meerdere antwoorden invullen. Dit nummer (1121) geeft dus geen respondentenaantal weer.
- ^{xii} Dit getal geeft het aantal keer aan dat de antwoorden zijn aangevinkt. Respondenten konden hier meerdere antwoorden invullen. Dit nummer (755) geeft dus geen respondentenaantal weer.
- ^{xiii} Alleen respondenten die bij het invullen van de vragenlijst zowel hun studie als hun eerste werkgever hebben opgegeven (n=734) zijn meegenomen in deze analyse.
- ^{xiv} Alleen respondenten die hun studie in de enquête hebben opgegeven (n=777) zijn meegenomen in deze analyse. De respondenten die geen antwoord op deze vraag hebben gegeven zijn buiten deze analyse gehouden.
- ^{xv} Alleen respondenten die hun studie hebben opgegeven en momenteel een baan hebben (n=645) zijn opgenomen in deze analyse.
- ^{xvi} Dit getal geeft aan het aantal keer dat de antwoorden zijn aangevinkt. Respondenten konden hier meerdere antwoorden invullen, zoals een combinatie van WO met een toelichting in bij de antwoordmogelijkheid 'anders'. Dit nummer (475) geeft dus geen respondentenaantal weer. Deze vraag werd alleen gesteld aan die respondenten waarvan de huidige baan afwijkt van de eerste baan.
- ^{xvii} Alleen studenten waarvan duidelijk is wat de sector is waarin ze op het moment van ondervraging werkten en waarvan hun studie duidelijk is zijn meegenomen in deze analyse.

-
- xviii Alleen studenten waarvan duidelijk is wat de aard van de functie is die ze op het moment van ondervraging vervulden en waarvan hun studie duidelijk is zijn meegenomen in deze analyse.
- xix Alleen respondenten die een baan hebben en deze vraag beantwoord hebben zijn meegenomen in de analyse.
- xx Alleen respondenten die hun studie in de enquête hebben opgegeven (n=777) zijn meegenomen in deze analyse.
- xxi Alleen respondenten die een baan hebben, en het aantal werkuren per week en het bruto jaarinkomen hebben ingevuld zijn meegenomen in deze analyse.
- xxii Alleen respondenten die hun studie in de enquête hebben opgegeven (n=777) zijn meegenomen in deze analyse.
- xxiii Alleen respondenten die hun studie en beroepssector van zowel hun eerste als huidige baan hebben opgegeven (n=409) zijn opgenomen in deze analyse.
- xxiv Alleen respondenten die hun studie en beroepstype van zowel hun eerste als huidige baan hebben opgegeven (n=362) zijn opgenomen in deze analyse.
- xxv Alleen respondenten die hun studie hebben opgegeven en cijfers hebben gegeven aan de verschillende onderdelen zijn opgenomen in deze analyse.
- xxvi Alle respondenten die de webenquête hebben bereikt (n=821) zijn meegenomen in deze analyse.
- xxvii Alle respondenten die de webenquête hebben bereikt (n=821) zijn meegenomen in deze analyse.
- xxviii Alle respondenten die de webenquête hebben bereikt (n=821) zijn meegenomen in deze analyse.
- xxix Alle respondenten die de webenquête hebben bereikt (n=821) zijn meegenomen in deze analyse.